Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5361 16/29 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1903 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 7 ՐԷՃԷՊ 1321 Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5361

درعلیه‌ده غلطه‌ده «آرەولك» غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրուածք պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	76 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

"ՄԵՐ ՎԱՐԺՈՒՀԻՆԵՐԸ,,

Տիկին Զապէլ Եսայեան երկրորդ եւ աւելի ընդարձակ տեսութիւն մը պարզեց վարժուհիներուն ի պաշտպանութիւն։ Մանկամարդ գրագիտուհիին առանձնած բարոյական դասը անոնցմէ է, որոնք ուղղակի մեր մտաւորական կեանքին կը վերաբերին եւ որ վայրկենական հետաքրքրութիւն մը միայն չարժելու բնութիւն չունին։ Պոլիս թէ գաւառները, որ եւ է ուսուցչուհի կամ մանկապարտիզպանուհի որ հոգաբարձութեան մը՝ հեռաւոր եւ Տնօրէնի մը մէկ քմահաճոյքին, մրցակցուհի մը նպաստաւորելու դիտաւորութեանը, — որ ընդհանրապէս խնայողութիւն ընելու պատրուակին տակ սքօղուիլ կ'ուզուի — երեսէն վտարուած, անգործ մնացած է, կը սրտապնդուի տեսնելով որ գէթ ընդհանուր կերպով գրչի պայքար մը կը մղուի այն արմատացող յոռի սովորութիւններուն դէմ, որոնցմէ առաջ կուգան իրենց կրած զրկանքները, կրթական շրջանակի մէջ։

Հաւանական է որ Տիկին Զապէլ Եսայեան իր ընդդիմախօսները ունենայ դարձեալ, ինչպէս ունեցաւ առաջին անգամ, երբ քրքրեց իր քոյրերուն համար կենսական կարեւորութիւն ունեցող այս խնդիրը։ Բայց իր նպատակը գրչամարտ մը ստեղծել չէր, այլ հնար եղածին չափ իրական արդիւնք մը առաջ բերել տալ, եւ թողլով որ իր ընդդիմախօսները մէջտեղ դնեն մասնաւոր պարագաներ, վարժուհիներու դասակարգին ամէնէն ողորմելի տիպարները, — բան մը՝ որ ո՛ եւ է ասպարէզի մէջ ալ չի պակսիր — դպրոցական գործով հետաքրքրուողները, մեր դաստիարակութեան ղեկավարները ու ծնողքները միանգամայն, պէտք է անկեղծ ու լուրջ ուշադրութիւն դարձնեն այս խնդրին վրայ. առաջինները ո՛ր եւ է անձնական նկատումէ զերծ շարժելով իրենց դպրոցական կարգադրութիւններուն մէջ ու վերջինները մօտէն հետաքրքրուելով թէ ինչ՚ու իրենց զաւկներուն նախակրթութեան հոգը այսինչ վարժուհիէն առնուելով այնինչին կը յանձնուի, երբ մէկը միւսին վրայ գերակշռութիւն մը չունի, եւ երբեմն վար ալ կը մնայ անկէ։ Լրագրութեան միջոցաւ քրքրուած այս կարգի խնդիրները, — ըլլա՛ն դաստիարակական, ըլլա՛ն հաշուական, ըլլան եկեղեցական, — իրենց իրականութեանը մէջ զննուելով է միայն որ կրնան բարեբար արդիւնք մը առաջ բերել։ Օրինակի համար, Տիկին Զապէլ Եսայեանի գծած տխուր պատկերին մէջ յատկանշուող պարագաներէն մէկը գոյութիւն ունի այս միջոցիս մեր աչքին տակ, Պոլսոյ մեծ եւ լուսաւորեալ թաղերէն մէկուն մէջ, որուն աղջկանց վարժարանին մանկապարտիզպանուհին քաղաքավարօրէն դադրեցուցուեցաւ պաշտօնէ, դպրոցական վերամուտին սկիզբը։ Այդ օրիորդը, որ վեց տարուան անբասիր պաշտօնավարութիւն մը ունի իրեն ի նպաստ, ծնողքներուն համակրութիւնը, եւ իր վարժուհիի համեստ սահմանին մէջ բաւականաչափ ծանօթութիւն ու փորձառութիւն, անակնկալ կերպով անգործ մնացողի կացութենէն զատ՝ «ճամբուած դաստիարակուհի»ի ո՛չ նուազ փափուկ կացութեանն ալ մատնուած կը զգայ ինքզինքը, անշուշտ, իր գեղին, իր ծանօթներու շրջանակին մէջ։ Իր խնդիրը Ուսումն. Խորհուրդի սեղանին վրայ է, եւ թէպէտ վերջին նիստի որոշումներու մէջ չտեսնուեցաւ որոշում մը այդ մասին, բայց արդար ու անաչառ որոշում մը եւ այդ որոշման ալ փութացումը կը սպասեն ամէն անոնք որոնք մօտէն տեղեակ են իրողութեանը։ Անդին, ծովեզերեայ գաւառային քաղաքի մը աղջկանց դպրոցին դաստիարակուհին է որ այլապէս ցաւալի զրկանք մը կը կրէ, մէկ-երկու հոգաբարձուներու անձնական հակառակութեան պատճառաւ բանբասուելով, գրչի հալածանքի մը ենթարկուելով։

Եւ եթէ հնար ըլլար ընդհանուր պրպտում մը կատարել, թաղային կամ գաւառային որքա՜ն անկիւններու մէջ պիտի հանդիպէինք վարժուհիներու՝ որոնք մարմնացումն են Տիկին Զապէլ Եսայեանի նկարագրած արգահատելի տիպարին։ Գէթ անոնք, որոնց պարագան այժմէութիւն ունի եւ լրագրութեան միջոցաւ ալ ծանօթացած հանրութեան, իրենց բարոյական գոհացումը գտնէին՝ Ուսումնական Խորհուրդին վճռովը որ չենք կարծեր թէ այս կամ այն հոգաբարձուին քմահաճոյքը գգուել ուզէ՝ ի վնաս այս կամ այն վարժուհիին։

Տ. Ա.

ԳԱՒԱՌԻ ԿԵԱՆՔԸ

Կամուրջի մը շինութիւնը. — Գէորգ վարդապետի այցելութիւնը. — Վարժարանի վերաբացում. — Թանգարան։

Բինկեանի առջեւ Եփրատ գետին վրայ ձգուած կամուրջին համար, որ վերջերս բոլորովին խարխլած էր, վերաշինութեան պէտք եղած հրահանգը տրուած էր տեղական իշխանութեան կողմէ։ Դեռ առաջին օրերուն մէջ ենք, աշխատողներու հոյլ մը՝ կամուրջին երկիւղալի տեղերը կեցած՝ ինքնավստահ կերպով իր թիքթաքներով գիւղին խաղաղիկ մթնոլորտը կը վրդովէ։ Լողացողներու խումբ մը նստած գետին մակերեսը, ջուրը թափած փայտերը կ'առնէ հոսանքին առջեւէն։ Տեսարանը, որուն ականատես կ'ըլլանք հիմա, բոլորովին նոր է մեզի համար. որովհետեւ բաւական հին տարիներու մէջ պահուըտած է մեր կամուրջին շինութեան թուականը։ Եփրատի եզրը միշտ խռնուած կայ ժողովրդեան երկսեռ բազմութիւն մը. անցուդարձի երբ միջոց տկալասը միշտ պատրաստ կայ գետեզրը, յանձնուած երկու թիավարներու։ Կը յուսանք որ ամսէ մը ամէն բան կը վերջանայ։

Ակնայ Առաջն. Տեղապահ Տ. Գէորգ Վրդ. Արսլանեան վերջերս Բինկեան այցելեց։ Կիրակի առաւօտ քարոզ մը խօսեցաւ հաւատացեալներու ներկայութեան, բաւական երկարօրէն։

Գէորգ Վրդ. իր եղբօր՝ Տ. Վարդան Հօր ընկերակցութեամբ Տիվրիկ ուղեւորեցաւ. մէկ քանի օր մնալէ յետոյ՝ կրկին վերադարձաւ ու անկէ ալ Ակն գնաց։

Բինկեանի թաղականութեան կողմէ Ակն ղրկուած երկու աղջիկները, որոնք գորգաշինութիւն եւ ցփսեգործութիւն սորվելու համար գացած էին, այս օրերս Բինկեան վերադարձան, իբր թէ կատարելագործեալ վիճակի մէջ, որովհետեւ արդիւնքը ցոյց պիտի տայ ամէն բան։ Ասոնց տրամադրութեան տակ դրուեցան երկու տէզգեահներ, մէկը շալի, իսկ միւսը գորգի. եղած շահը պիտի յատկացուի վարժարանին։ Կը յուսանք որ այս բարենպատակ գործը բաւական ծաւալ պիտի գտնէ գիւղին մէջ. առայժմ վեցէն ութը աղջիկներ ու այրիներ կը յաճախեն այդ գործարանը։ Ժողովուրդը քիչ շատ կրնայ նիւթապէս օգտուիլ անոր ծաւալումովը։

Կը լսենք նաեւ թէ՝ մօտերս աղջկանց վարժարան մը պիտի բացուի. չիտա՛լը շատ ուրախալի է աս. երանի՜ թէ այս աղուոր մտածումը իրականանար, ու մեր աղջիկները կրթութեան եւ դաստիարակութեան երես տեսնէին, ինչ որ պզտիկ բան մը չէ։ Վարժարանը որ երկու ամիսէ ի վեր արձակուրդի պատճառաւ փակուած վիճակի մէջ էր, Աստուածածնայ երեքշաբթի օրը վերաբացուեցաւ. բարեբաղդաբար ծնողքներ չզլացան իրենց զաւակները առաջին օրէն իսկ վարժարան ղրկել, թէպէտ գիւղին գործերը չէին որ կը պակսէին տղոց համար։

Թանգարանին վերակազմութիւնն ալ գովելի ձեռնարկ մըն էր որ ի գլուխ ելաւ, ուսուցիչներու ու միանգամայն աշակերտներու բուռն ստիպմամբ. գրքերու թիւը 200ի կը մօտենայ. այս առթիւ հրապարակաւ կը յիշեցնենք Գէորգ Վրդ.ին իր ըրած խոստումը թէ «Դրադարանը երբ կազմակերպուած տեսնեմ, իմ կողմէս 30 կտոր գիրք պիտի նուիրեմ»։

Ցաւալի պարագայ մըն է ըսել որ, անոնք՝ որոնք Թանգարանին գրքերէն առած են կարդալու համար ատենէ առաջ, կարդալէ յետոյ ետ չեն դարձուցած, չեմ գիտեր ի՛նչ գձուձ մտածումով։ Ուստի հրապարակաւ կը խնդրուի այդ պարոններէն, որպէս զի բարեհաճին վերադարձնել իրենց քով եղած վարժարանին պատկանող գրքերը։

Բինկեան Ս. Խ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

1871 յուն. 18ին գերման պետութեանց միանալովը, հաստատուեցաւ այսօրուան գերման հզօր կայսրութիւնը։ Այս թուականէն սկսեալ՝ հանքային արտադրութեանց կողմէ ամէնէն հարուստ երկիրը եղաւ Գերմանիա։ Ու այսօր գերման հանքածուխը Ֆրանսայէն 3 անգամ աւելի շատ է, այսինքն 60 միլիոն թոնօ, իսկ երկաթը՝ 6 1/2 միլիոն։ Մարմարիոնի զանազան տեսակները, փորագրաքար, քաօլին եւ աղուճակ բաւական առատ են։

Երկրագործական բերքերն են ցորեն, գարի, հաճար, վարսակ, գետնախնձոր, կանեփ, ծխախոտ, վուշ եւ կանեփ. ունի 100 հազար քռ. ք. մ. արօտավայր, ուր բազմաթիւ ընտանի կենդանիներ կ'արածուին։

Ընտանի կենդանիներէն 53 միլիոն 400 հազար հատ ձի, էշ, եզ, ոչխար եւայլն ունի։

Տարեկան 35 միլիոն քիլոկրամ գեղմն կը խուզուի, որմէ կարելի է հետեւցնել թէ երկրագործութիւնն ու խաշնարածութիւնը բաւական յառաջդիմած են այս երկրին մէջ։

Հին մեքենաներու մի առ մի վերնալովը եւ անոնց տեղ նորաձեւ մեքենաներու գործածութիւնը ինքնին բացայայտ ապացոյց մըն է թէ 27 տարիէ ի վեր ճարտարուեստի մէջ բաւական զարգացած են եւ կը ջանան զայն կատարելագործել։ Գործածուած մեքենական զօրութիւնը 1 միլիոն 300 հազար ձիու ոյժի չափ է, Ֆրանսայէն 2 անգամ աւելի։ Ձուլածոյ, երկաթ, պողպատ 5 միլիոն 800 հազար թոնօ, իսկ ճակնդեղ 16 միլիոն կենդինար։ Գերմանիայէն արտածուած նիւթերն են արմտիք, կարագ, իւղ, ձի, բամպակեղէն հիւսուածք, գեղմն եւ մետաքս։

Գերմանիայէն Ֆրանսա կը ներածուին պատրաստ զգեստ, մորթ, գեղմն, ընտանի կենդանիներ, արմտիք, փայտ, հանքածուխ, կալի եւ ալքօլ։ Գերմանիոյ Ֆրանսայի հետ ըրած առեւտրական գործառնութեանց արժէքը 800 միլիոն ֆրանքի կը հասնի։ Ֆրանսայէ Գերմանիա արտածուած նիւթերն են գինի, ալքօլ, օղի, մեքենայ, Նորոյթի առարկաներ, մետաքսեղէն, գեղմն եւ բամպակ։

Բարեյուսոյ գլխէն եւ Լաբլաթայէն 50 միլիոն Ֆր.ի գեղմն կը ներածուի։ Արտաքին վաճառականութիւնը 8 միլիառ 200 մլ. ֆրանքի ահագին գումարի մը կը յանգի։

Արտածութիւնը 4 միլիառ 50 միլիոն եւ ներածութիւնը 4 միլիառ 150 միլիոն ֆրանք է։ Նաւահանգիստները այցելող նաւերու տարողութիւնը 20 միլիոն թոնօ է։ Ծովային վաճառականութիւնը 1 միլիոն 200 հազար տարողութիւն ունի։

Գերմանիոյ մէջ 38,000 ք. մ. երկաթուղի կայ։ Մաքսային սակացոյցը տեղացւոց շատ նպաստաւոր է եւ նախնական նիւթերու մուտքը ազատ։

Գերմանիա 1870էն ի վեր մեթրական դրութիւնը ընդունած է։ Ֆրանսերէն լեզուն ամէն տեղ կը խօսուի։

Ճարտարարուեստի մասին գերման կայսրութիւնը թէեւ Ֆրանսայի հետ բուռն մրցման մէջ մտած է, սակայն ճաշակի, ազնուութեան, տոկունութեան եւ վայելչութեան մասին ֆրանսականէն շատ ետ կը մնայ դեռ. Այս մրցման հետեւանքն է ֆրանսական պատրաստ զգեստներու, բրդեղէն հիւսուածներու, ձեռնոցներու, մեքենաներու, թղթի եւ գրական պէտքերու մասին Միացեալ Նահանգաց հետ ունեցած վաճառականական գործառնութեանց նուազիլը։

Գերմանիայէն Մ. Նահանգները, 1870ին, 115 միլիոն ֆրանքի արտածութիւն տեղի ունենալով, 1889ին, 270 միլիոն ֆրանքի ապրանք արտածուած է եւ այս քանակը ցարդ չէ նուազած։

Ա. ԵՍԱՅԵԱՆ

ԿԱՅՍ. ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կայս. Գեղարուեստից վարժարանին տարեկան ցուցահանդէսը բացուած է մէկ քանի օրէ ի վեր, ուր ցուցադրուած են վարժարանին աշակերտներուն գործերը։ Մեծ ու փոքր երկու սրահներ կը գրաւեն անոնք, փորագրութիւններ, գաճէ արձաններ, ճարտարապետական ֆասատներ՝ իրենց յատակագիծներով ու մասնաւոր գծագրութիւններ ու իւղաներկ պատկերներ։ Այս տարի ցուցադրուած գործերուն թիւը եւ այլազանութիւնը չէր հաւասարեր ուրիշ տարիներու, մանաւանդ իւղանկարները, բայց տասնըհինգի չափ իւղաներկ միօրինակ պիւսթեր եւ մէկ երկու տեսարաններ։ Փորագրութեան եւ արձանագործութեան սենեակին մէջ կ'երեւան մէկ քանի աղօրիի վրայ փորագրութիւններ՝ որոնք ստորագրուած են Ղազարոս Պարոնեան, Իսմայիլ, Ալիքսան Պօյաճեան, Սարգիս Բամպաթիպեան էֆ.ներու են. կողմէ ասոնց մէջ ամէնէն աչքառուն էին Իսմայիլ էֆ.ի փորագրութիւնները։ Իսկ իբր hors-concours ցուցադրուած էին Միտհաթ Րէֆիք էֆ.ի երկու գեղարուեստական գործերը, Կայս. Թուղրա մը եւ վերտառութիւն մը։ Կաւէ արձանները գրեթէ իրարու նման բաներ էին. ի մէջ այլոց կ'երեւային Պօյնակեան, Լիմոնճեան, Փափազեան, Պօղոս Արթին եւ Գալփաքճեան ստորագրութիւնները։ Ցարակից սենեակին ձախ կողմը ցուցադրուած են ճարտարապետական ճիւղին աշակերտներու գործերը, ընդամէնը 53 կտոր։ Վերջին տարւոյ աշակերտներու գործերուն մէջ կան Հայկ Ճէզարլեան (յաջող) եւ Արմենակ Հիւնքեարպէյէնտեան, Մէհմէտ Սաբիթ եւ Աթանաս Եազաս էֆ.ներու են. ստորագրութիւնները։ Բ. եւ Գ. տարւոյ աշակերտներուն մէջ կ'երեւան Ահմէտ Նուման, Մէհմէտ Ասըմ (յաջող). Հրանտ Պօյնակեան (մասնագրութեան մը՝ յաջողած), Ֆիլիբ Ֆիլիբբոս (յաջող), Վահան, Զարեհ Տէր Ներսէսեան, Վահրամ Փափազեան, Երուանդ Գալֆայեան, Անդրէաս (յաջող), Մանուսաա, Նազըմ, Կարապետ Կիւմիւշկէօզեան, Հրանտ Ոսկերեան, Աղալիառի, Ասթարճեան էֆ.ները են. Ա. տարւոյն մէջ՝ ի մէջ այլոց կան Լիմոնճեան, Շահին Յովհաննէսեան, Երուանդ Գալփաքճեան, Պօղոս Արթին, Վահան Գանթարճեան էֆ.ները։ Սրահին միւս կէսը յատկացուած է գծագրութեանց եւ իւղաներկներու։ Նախապատրաստական կարգի ցուցադրութիւններուն մէջ — գծագրուած զարդագրութիւններ եւ ծաղիկներ, — կան նաեւ Սմբատ եւ Ժան Թիւլպէնտճեան էֆ.ները։ Ա. կարգին աշակերտներու գործերուն մէջ — արձաններ եւ պիւսթեր՝ այլ եւ այլ դիրքերու մէջ — կ'երեւան Ալիքսան Պօյաճեան, Պարէսեան, Միսաք Նշանեան էֆէնտիները։ Այս վերջինը մանաւանդ շատ յաջողած էր իր գործին մէջ։ Ս. Փրկչեան Որբանոցի նախկին աշակերտ մըն է ինքը՝ որ Որբանոցէն ելլելէն ետքը Գեղարուեստից վարժարանը մտնելու իր փափաքին գոհացում տալու համար՝ դպրոցէն դուրս կօշիկ ներկող եղած էր։ Կեսարիոյ Առաջնորդ Տ. Տրդատ եպ. յանձն առած էր ամսական գումար մը յատկացնել անոր։ Ա. Բ. եւ Գ. տարիներու իւղաներկ պիւսթերուն մէջ կան նաեւ Տիգրան Մազլում, Ստեփան Մակարեան եւ Օննիկ Միրաքէեան էֆ.ները։ Այս վերջինը յաջողած իր խեղճուկ Հրեայի պիւսթին մէջ։ Ցուցած էր նաեւ Մէհմէտ Ալի էֆ.։ Վերջին տարւոյ գործերը կը կազմեն իւղաներկ պատկերներ, որոնց մէջ ուշագրաւ էին Սաիտ էֆ.ի վեց կտոր գործերը, դէմքեր եւ պիւսթեր։ Դիտելի պարագայ մըն է թէ՝ հայ աշակերտները ընդհանրապէս ճարտարապետութեան կը հետեւին, ամէնէն գործնականը ըլլալով Գեղարուեստի ճիւղերուն մէջ։

ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Բ.

ՕՐԻՈՐԴԻՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

Սիրելիդ իմ Հեղինէ,

Ձեր ուշադիր ու խուզարկու ակնարկը դարձուցա՞ծ էք անգամ մը սա մեր ընտանեկան բոյներուն մէջ ծլող, ծաղկող եւ կեղծ քաղաքավարութիւնով մը չպարուած կարգ մը մայրերու եւ օրիորդներու վրայ։ Նկատա՞ծ էք երբեք անոնց կենցաղին ամէնէն սուրբին փայլը։ Դիտա՞ծ էք բնաւ անոնց կեանքի յարափոփոխ իտէալական ցնորքները։

Եկէ՛ք միասին մտնենք սա ընտանեկան շրջանակներուն մէջ ու խառնուելով պահ մը անոնց ընկերական յարաբերութիւններու հոսանքին, դիտենք քիչ մը թէ՝ ինչ է անոնց ընթացքին ուղին, սահմանն ու վախճանը։ Հեռուները երթալու հարկ չկայ. ձեր քաղաքին մէջ, ձեր գաւիկն իսկ դիւրին պիտի ըլլայ գտնել այդպիսի ընտանեկան բոյներ, ճշմարի՛տ բոյներ։

Ահա բնակարան մը, որ աղքատին հին ու քայքայուած խրճիթին չի նմանիր, անոր բոլորովին հակոտնեայ բնակարան մըն է. կարծես կը խնդայ մեր երեսին, ո՜րքան գեղեցկաշէն է։ Այս արտաքին երեւոյթը իր ներքին բարեկարգութեան ու ճշմարիտ ընտանիքի մը խաղաղ երջանկութեան արտայայտութիւնը չէ՞ արդեօք։

Մտնենք անգամ մը։ Սա կինը, իր յառաջացած տարիքէն ու պառաւի դիմագծերէն մ՛ խաբուիք, դեռ օրիորդ, կոյս մըն է, ինչպէս ինքը նախանձախնդրութեամբ ու քիչ մըն ալ կեղծունակ պարկեշտութեամբ կը հռչակէ։ Այս օրիորդը վիպական չհանք մը կը ներկայացնէ ինքնին. ճշմարիտ հերոսուհի մը,

Իր սիրահարներու վահմակը — չխաբուիք, վաճառականի գրագիր խեղճ ու կրակ տարփածուէ մը զատ պարկեշտ սիրտ մը չէ գտած իրեն լծորդ — ո՜րքան հետապնդած էին զինքը ամէն քայլերուն մէջ իր բնական ու մելանոյշ գեղեցկութեանը համար, ո՜րքան վառուած՝ բորբոքած էին եւ ո՜րքան երազուն ու գաղափարական կեանք մը ապրելու մղած էին զինքը, որ վերջապէս որոշած էր չամուսնանալ, — մինչեւ իրեն նման հալած ու մաշած ծերուկի մը մէջտեղ ելած օրը — եւ մտադրած էր ապրիլ այլեւս բանաստեղծական երազուն կեանքի մը մէջ։

Իր փոքր քոյրը, իրեն պէս ճշմարիտ սալոնի աղջիկ, մատ մը մէջքով, ու մէջքին չափ բարակ ճաշակով սալոնի երիտասարդներէ շատերուն սրտերը վառած, արդէն շատոնց թեւակոխած է կնոջական այն տարիքը, երբ մտքին առջեւէն ուրուականի մը պէս կը փախչին հարուստ երիտասարդի մը սիրեցեալն ըլլալու քաղցրիկ երազները։

Անոնց երկու եղբայրները, հօրենական մեծկակ ժառանգութիւն մը վայելողներ, իրենց քոյրերուն վրայ մազի չափ նախանձելու պատճառ մը չունին։ Իսկ մայրերնին, տարիներու եւ ցաւերու բեռան տակ ընկճուած, ի զո՜ւր կը սպասէ իր զաւակներուն երջանկութեան շաւղին մէջ թեւակոխելը տեսնելու։

Ինչ կ'ըսէք, օրիո՛րդ, կեանքի մեծ նպատակին սխալ հասկացողութեան թշուառ զոհեր, այնպէս չէ՞։

Թողո՛ւնք ուրեմն այս յարկը, իր արտաքին երեւոյթին հակառակ՝ ամրան տաքին ծաղիկներու թփերուն տակ սողացող կենդանիներու այս բոյնը։ Մտնենք սա խարխլած տան դռնէն ներս, թերեւս հոն այս հակասական երեւոյթները չպարզուին մեր աչքերուն առջեւ։

Ճանչցա՞ք սա մաման, երկու ժամ առաջ մեր առջեւէն անցնող տիկինն է. կը տեսնէ՞ք ո՛րքան փոխուած է. Ո՞ւր է այն պչրանք, սեգ ու հպարտ քայլերով, ուռած՝ խաչորդած լանջքով նշելի տիկինը, որ կարծես ցուցադրութեան մը յոխորտանքովը իր շուրջիններուն նախանձը խորտակել կը ջանար։ Իր թափթփած մազերը, սպիտակին տակէն երեւցող պատռուած շփակը, իր ուսերուն վրայ ձգած քայքայուած շալը, կօշտ ու խոշոր կաբերով կարկտաններէ ծածկուած միջնազգեստը, ու իր բոպիկ ոտքերը, այս ամէնը իր փողոցի դիրքին գլխովին հակասական չե՞ն։ Դիտենք. ինչ տրամաբանութեամբ այդ փոփոխական դիրքը կ'առնէ մեր պչրասէր տիկինը. «Տունը, կ'ըսէ, մենք մեզի ենք. բէէլիմսիզ ենք մեր աղային հետ. բայց դուրսը այնպէս չէ»։ Հասկցա՞ք, օրիո՛րդ. իր նպատակն ամուսնոյն հաճելի երեւնալ, փոխադարձ սիրով արդիւն ըլլալ չէ երբեք, սոտի պատրաստական զգացումներով չէ որ իր ամուսնոյն կը սպասէ. Թերեւս այս վերջինը կնոջը դրամօժտին վերջին մնացորդը կը քամէ գինետան մը վատառողջ մթնոլորտին մէջ։

Ահա տան օրիորդը սենեակին անկիւնէն՝ իր երազէն ու միջավայրէն հայելին առջեւ ելած է, հայելին որ իր խորհրդատուն, իր մտերիմն է։ Դեռ նոր շրջանաւարտ թաղային վարժարանէն, տեղեակ է քիչ մը ուսթիւններու եւ քիչ մըն ալ Ֆրանսերէնի, ինչ որ բաւական է անշուշտ սալոնական կեանքի ձեւակերպիկ գոմբլիմաններու կիրառումին։ Իր գործածած ֆրանսերէն քանի մը բառերն ու ոճերը, եթէ ո՛չ ուրիշ բանի, գէթ քանի մը վէպերու ընթերցումին ծառայած են, որոնց կիսկատար հասկացողութենէն երազանք մը միայն վաստկած է։

Սխալ դաստիարակութեան մը եւ ընկերական սխալ ըմբռնումներու ցաւալի՛ արդասիք ....։

Եթէ չյոգնեցաք արդէն՝ անգամ մըն ալ այցելենք սա զառիվերին գագաթը գտնուող տունը. միջակ շէնք մըն է անիկա. Թերեւս մեր առաջին յուսախաբութիւնները չկրկնուին հոն։

Միջակ դասակարգի ընտանիք մըն է աս. ուրեմն մ՛ զարմանաք, երբ, ընդհանուր հոսանքէն մղուած, միշտ միջակ մնացած կը տեսնէք զայն։ Մի զարմանաք, օրիո՛րդ, այլ դիտեցէք թէ մեր ներկայ կէս-զարգացեալ եւ կէս-դաստիարակեալ իգական սեռը, որ այսպիսի տխուր պատկեր մը կը ներկայացնէ մեր աչքին։ Ցաւալի է որ սակայն, խիստ մեծ համեմատութիւն մը առած է այս դասակարգին թիւը։ Ուր որ երթաք, ուր որ դիմէք, ձեր առջեւ պիտի գտնէք անոնցմէ մեծ բազմութեամբ, որ կեանքի կատարեալ անգիտակցութեամբ, մեր բարքերն ու բարոյականը կ'եղծեն։

Թեթեւ ու յանձնապաստան՝ իրենց քայլերուն մէջ, պչրուն ու ծեքծեքուն՝ իրենց շարժուձեւերուն մէջ, կարծես ուրուական հալածողի մը նման իրենց բախտը

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (26)

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՎԵՐՋԻՆ ՍԷՐ

Գ.

Կոմսուհիին անվերջանալի թուած էր այն գիշերը, երբ հեռագրին ալիտաբեր գիրը ըրած էր. լուսցած էր արդէն, երբ տիկին տը Ֆանթընէյ որոշեց պառկիլ, բայց զինքը տաղարող տենդին պատճառաւ չկրցաւ քնանալ։ Ժամացոյցին զարկած իւրաքանչիւր ժամը լսեց, եւ վհատութեամբ խոկաց խնդրին ամէն մասերուն վրայ, որուն լուծումը կրնար պատճառ ըլլալ իր երջանկութեան կորստեանը։ Ո՞վ էր այդ կինը որ սակ Լիւսի կը ստորագրէր եւ կոմսին հետ ընտանեբար կը խօսէր իր մէկ ազգականուհիին հիւանդութեան վրայ։ Ըսել է մտերմօրէն կը ճանչնար զայն։ Այդ կինը չէ՞ր կրնար իր ամուսնին սիրուհին եղած ըլլալ։

Այս մտածումին վրայ, Մինա կը զգար որ խելքը գլխէն կը թռէր։ Սուր ցաւ մը կը տանջէր սիրտը, ու գիշերուան լռութեան մէջ, բարձրաձայն խօսքեր կ'ընէր։ Ինչ որ ամէնէն աւելի մտազբաղ կ'ընէր զինքը, աս էր թէ ապացոյցները բոլորովին կը պակսէին, յայտնութիւնը ըլլալէ առաջ։ Արմանի ընթացքին մէջ ոչ մէկ բան կասկած ներշնչած էր իրեն։ Ամէն օր միեւնոյն Արմանն էր ան. իր զբաղումները չէին փոխուած։ Դուրս ելլելու ժամերն ալ չէր փոխած։ Միշտ տրամադիր գտած էր ամուսինը՝ իրեն ընկերակցելու, միշտ սիրալիր, փութկոտ ու ժպտուն ըլլալով։ Անհաւատարիմ ամուսին մը կրնա՞ր այդպիսի ընթացք մը ունենալ։

Այն ատեն ամէնէն տրտմող ենթադրութիւնները կ'ընէր։ Կ'երեւակայէր թէ ամուսնութենէն առաջ, Արման թերեւս ապօրինի զաւակ մը ունեցած էր, որուն վրայ խօսք չէր բացած բնաւ, գաղտնաբար տալով զբաղելով հանդերձ։ Յուսահատօրէն, քանի մը վայրկեան կառչեցաւ այս գաղափարին եւ քիչ մը սփոփանք գտաւ անոր մէջ։ Այդ Լիւսին անշուշտ հիմա մեծցած, մայր ունենալու չէր, քանի որ մօրաքոյրի մը վրայ միայն խօսուած էր հեռագրին մէջ։ Պիտի չահագրգռուէր այդ աղջկան, նոյն իսկ պիտի սիրէր զայն, Արմանի սիրոյն համար։ Արդէն իսկ պատրաստ էր զայն ընդունելու, իր քով առնելու, եւ անոր հետ այնպէս վարուելու, իբր թէ իրմէ ծնած զաւակ մը ըլլար։

Յետոյ մէկէն ի մէկ նորէն տարակոյսի մէջ ինկաւ։ Ի՞նչպէս կ'ըլլար որ իր ամուսինը, այնքան անկեղծ ու վստահելի, այդ մասին լուռ կը մնար ամբողջ տասը տարի։ Իրենք զաւակ չունէին բնաւ. Եթէ ստոյգ էր պահ մը առաջ ըրած ենթադրութիւնը, Արման ուղղամտօրէն չէ՞ պիտի խոստովանէր, իրմէ խնդրելով որդեգրել փոքրիկը։ Կոմսուհին կը ճանչնար ամուսնին սրտին բարութիւնը, մտքին վեհանձնութիւնը։ Չպիտի վարանէր այդ պարտականութիւնը կատարելու, սիրոյ այդ ապացոյցը յայտնելու։ Այն ատեն ինչ՚ու տասը տարուան մէջ ցոյց տուած էր այդ կեղծիքը։ Ո՛չ, զաւկի մը վրայ չէր դառնար խնդիրը, այլ սիրուհիի մը վրայ։ Այդ բանը կը կառչէր իր արիւնին տենդագին վիճակէն, ջիղերու գրգռումէն եւ միսին սարսռումէն։ Սիրուհի՜ մը։ Սա գաղափարը թէ Արման կրնար խաբած ըլլալ զինքը, մինչեւ այն ատեն չէր ներկայացած մտքին։ Իր սէրը յաղթական եղած էր մինչեւ այն ատեն։

Սիրոյ հակառակորդուհի մը ունենալու վախը չէր զգացած բնաւ։ Եւ ահա, յանկարծ, վախով, տարակոյսով ու անձկութեամբ համակուած էր։ Ինչպէս անտառի մը արահետին մէջ պառկող մարդու մը կը սպառնայ խոտին մէջ սողացող օձ մը, այնպէս ալ նախանձը յարձակում գործած էր կոմսուհիին սրտին վրայ, հրատոչոր խայթուածք մը առաջ բերելով։ Ուրիշ կին մը վայելէ՞ր իր ամուսինը՝ զոր կը պաշտէր ինք, ուրիշ մը ընդունէ՞ր անոր գգուանքները, ահա մտածում մը որ խենթութիւն կը պատճառէր իրեն. ու կոմսուհին մինակ սենեակին մէջ, աչքերը բաց, կը դիտէր կիսաբաց վարագոյրներէն մաղուող լոյսը, լսելով դեռ նոր ելած տան սպասաւորներու իրարանցումը։ Կոմսուհին վերմակը բերնին մէջ կը խոթէր, յուսահատական աղաղակներ չարձակելու համար։

Սենեկապանուհին ներս մտնելով սովորական ժամուն՝ կոմսուհին ստիպուեցաւ ինքզինքը զսպել. ճիգ մը ըրաւ, հանդարտ երեւալու եւ խաբելու համար այդ աղջիկը, որ քանի տարիէ ի վեր կը ծառայէր իրեն։ Այս առաջին կեղծումը նողկալի թուեցաւ իրեն։ Խորհեցաւ թէ իր ամուսնին առջեւ ալ կեղծելու, հանդարտօրէն խօսելու բռնադատուած էր, իր հոգիին մահացած ատենն իսկ։ Այս մտածումը այնպիսի խոր ընկճումի մը մատնեց զինքը որ անշարժ մնաց, դիմագծերը այլայլած, աչքերը սեւ ծիրով շրջանակուած՝ անքնութեան պատճառաւ, եւ աժգոյն՝ ծանր հիւանդի մը պէս։ Սենեկապանուհին մտատանջութեամբ դիտեց կոմսուհին, ու անոր մօտենալով ըսաւ.

—Տիկինը տկա՞ր է։

—Ինչո՞ւ համար այդ հարցումը կ'ընես, պատասխանեց կոմսուհին իրար անցած։

(Շարունակելի)

կը հոլածին կատարեալ պաղարիմնութեամբ։ Ամէն բան գիտեն ու ամէն բանի վրայ կը խօսին, գաղափար կը յայտնեն. Ցաճախ ֆրանսական դպրոց գացած են ու ֆրանսերէն կը խօսին, առանց սակայն ամենատարրական բառերու նշանակութիւնն իսկ ըմբռնած ու հասկցած՚ըլլալու: Դաշնակ կը զարնեն, ո՛հ, բայց նոյն իսկ իրենք չեն հասկնար կամ չեն զգար, թէպէտ կը փութան ներկայացնել զիրենք իբրեւ զգայուն հոգիներ։ Իսկ իրենց գաղափարներու բացատրութի՛ւնը. ձգէ տարիկս, որովհետեւ չենք չնորհք իրենց մայրենի լեզու՛ն իսկ չեն կարող արտասանել։

Կնոջական համեստութիւն, արժանապատուութիւն, պարկեշտութիւն, անձնուիրութիւն բառախաղեր են լոկ իրենց համար, որոնցմով կրնան չատ անգամ յաջողիլ իրենց կեղծիքներուն մէջ։

Ցարմար պարագային, սակայն, կրօնի ու բարոյականի հանդէպ ամէնէն դիւրազգած հոգիները կը դառնան՝ իրենց տարփանքները յաջողցնելու համար։

Իրենց յարափոփոխ բարքովը՝ տիպար «գամելիոն»ներ են, ուզած ատեննին, միջավայրին ու պարագային յարմար գոյներ փոխելու համար։

Նկարագիրը՝ ճշմարիտ նկարագիրն է որ կը պակսի անոնց քով. չունին բարոյական այն մեծագոյն ազդակը որ մարդը իր բուն ստորնանի բարձրութեան կը հանէ։

⁂

Դուք ալ, Օրիո՛րդ, ինծի հետ կը խոստովանիք անշուշտ թէ ասոնք ամէնքն ալ կեղծ դաստիարակութեամբ, կեղծ քաղաքակրթութեամբ ու բարոյականով տոգորուած, կեղծ տիպարներ են։ Եւ քանի որ ամէն կեղծիք իր ճշմարիտը, իր իսկականը կ'ենթադրէ, ուրեմն այս բոլոր կեղծ պատկերները դիտած ատեն անոնց ճշմարիտն ալ կը ներկայանայ, անտարակոյս, մեր մտքին առջեւ։ Թէպէտ ասոր ներկայացուցիչներն այնքան հազուագիւտ են, սակայն խուզարկու եւ ուշադիր ակնարկի մը հանդէպ դիւրաւ կը պատկերանան։

Դիտեցէ՛ք այս ընտանեկան յարկը, օրրան մը ուղիղ դաստիարակութեան ու բարոյականի, խաղաղ երջանկութեան ու սրբութեան։ Երկու սիրակցորդ ամուսիններ, բառին լայն նշանակութեամբ մէկ մարմնի մը մէջ ձուլուած՝ կեանքի անբաժան ընկերներ են, սիրո՛յ, գերագո՛յն սիրոյ նուիրական բաղդորդութեամբ, մտքի սրտի անքակտելի միաւորութեամբ ամրագօտուած՝ երջանիկ ամոլներ, որ պատրաստ են կեանքի ամէն պատահարներու եւ խոչընդոտներու հաւասարապէս դիմագրաւել։

Հարուստ չեն անոնք, բայց իրենց համեստ սրտերով ու հոգիներով աշխատութիւնը քաղցրացուցած, կեանքը թեթեւցուցած են։ Իրենց ամուսնութիւնը, այդ քանդիչ չահախնդրութեան ալիքներէն չի տարուբերիր երբեք։ Կեանքը քաղցր է անոնց համար, որովհետեւ անոր ամէն փուլերուն կատարեալ հասկացողութիւնը, գիտակցութիւնն ունին։ Օռիժինալ թիթերը տոհմային կեանքի եւ միեւնոյն ատեն ուղիղ դաստիարակութեան ու ճշմարիտ քաղաքակրթութեան տիպարներ, լոյս ու ջերմութիւն կը սփռեն իրենց չուրջը։

Իրենց երջանիկ միաւորութեան եւ սիրային սուրբ խառնուածին գեղեցիկ արդիւնքը՝ անձնուիրութեան եւ պարկեշտութեան չնորհքներուն տակ սիրուն զաւակներէ չրջապատուած են։ Անո՛նց մանկութենէն՝ իրենց անձնական օրինակովը իսկ սկսած են, տոհմային դաստիարակութեան պահանջման համեմատ, անոնց պարտքերու եւ իրաւանց գիտակցութեանը պատրաստել, քաջ գիտնալով որ ուղիղ դաստիարակութիւնը կեանքի պարտականութիւններուն պէտք է պատրաստէ։

Անոնց մտքի կրթութեան հետ սրտի ազնուացումն ալ ներշնչած են։ Երջանիկ են ու երջանիկ պիտի ըլլան, տեսնելով իրենց այդ սիրուն զաւակները, որոնք իրենց նման մէյմէկ ընտանեկան խաղաղ ու նուիրական օրրաններ պիտի պատրաստեն։

Կը տեսնէ՛ք, օրիո՛րդ, «ոչինչ ունին, բայց ամէն բան ունին», որովհետեւ ազնուագոյն նկարագիր, բարոյական կորով ունին։

Եւ, սիրեցեալդ իմ Հեղինէ, հարկ է հիմա ըսել որ բարոյական նկարագիրն է միայն որ ընտանեկան յարկը կրնայ դրախտի մը փոխել, ազնուացնել, սրբել ու բարձրացնել։ Եւ քանի որ օրիորդը բնապէս կոչուած է ընտանեկան բոյնին ներքին կազմակերպիչն ըլլալու, հարկ է հարցնել թէ ի՛նչ ըլլալու է Օրիորդին նկարագիրը. արդարեւ ֆրանսական առածը կ'ըսէ C'est la femme qui fait la maison, եւ ես աւելի կանխաւ ինքնապատրաստութեան մը ձեւը տալով այս առածին՝ պիտի ըսեմ. «Օրիորդն է որ պիտի չինէ տունը.» Նէ ապագայ ամուսին ու մայրն է որ սահմանուած է ապագայ սերունդի մը նկարագիրը չինելու եւ ոչ թէ քանդելու։

⁂

Կը զգամ որ ձեր փափուկ սիրտը, ինչպէս եւ ամէն ազնիւ օրիորդի սիրտ, կը հասկնայ իմ խօսքերուս ոգին ու նպատակը։ Կը վերջացնեմ նամակս, յուսալով որ դուք ալ ինծի հետ երկար խորհրդածութենէ մը ետք խոստովանութեան ազդակով մը պիտի գոչէք թէ օրիորդի մը նկարագիրը, իր իսկական նպատակին գիտակցութիւնովը կազմակերպուած, ապագայ ճշմարիտ ամուսին ու ճշմարիտ մայր ըլլալու ազնիւ յատկութիւններու բովանդակութիւնն ու խտացումը պէտք է ըլլայ անտարակոյս։

Իզմիր   Գ. Տ. Մ.

Արտաքին Լուրեր

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Տագնապը.—Վիեննայի ու Բէշթայի մէջ.—Կայսեր պատգամագիրը.—Քուէն Հէտէրվարի կոմսը.—Նախարարապետին յայտարարութիւնը։

Վիեննա, 23 օգոստ.— Օտարական մը իսկ, այսօր, Վիէննայի ու Բէշթայի մէջ պիտի կրնայ ըմբռնել թէ ներքին քաղաքականութիւնը բաւական կարեւոր հանգամանք մը առած է։ Բէշթայի մէջ ձեռքէ ձեռք կը խլուէր պաշտօնաթերթին մասնաւոր մէկ հրատարակութիւնը, որ կը պարունակէր Ֆրանց Յօսէֆ կայսեր պատգամագիրը՝ Հունգարացիներուն ուղղուած։ Փողոցին մէջ բարձրաձայն կը կարդային։ Վիէննայի մէջ ժողովուրդը մեծ թիւով կը դիմէր Երեսփ. Ժողովին ունկնդիրներու սրահը։ Մխավաճառի խանութներու ապակեփեղկերուն առջեւ, ուր Ջէյթի հեռագիրները կը ցուցադրուին, մեծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր. ընդհանուր հետաքրքրութիւն մը կար գիտնալու թէ կայսրը ի՛նչ ըսած է Հունգարացիներուն եւ թէ Քուէն Հէտէրվարի կոմսը նորէն Հունգարիոյ նախարարապետ ընտրուա՞ծ է։ Արդարեւ Վիէննացիները, այսօր, լքած էին իրենց սովորական անտարբերութիւնը՝ քաղաքական գործերու մասին։ Կայս. պատգամագիրը յայտնի կերպով ուղղուած է Քուէն Հէտէրվարի կոմսին, զոր կայսրը վերահաստատած է նախարարապետութեան պաշտօնին մէջ։ Այդ գիրը կը կրէ Քուէն Հէտէրվարի կոմսին ստորագրութիւնը։ Պատգամագիրը ցաւ կը յայտնէ այն պարագաներուն վրայ որոնք պետութեան մեքենային անիւներուն խոչընդոտ ըլլալու հանգամանքը ունին։ Կը յայտարարէ թէ մտադիր է պահպանել 1867ի օրէնքին իրեն տուած բոլոր իրաւունքները՝ Աւստրիոյ—Հունգարիոյ հաւաքական բանակին տեսչութեանը, հրամանատարութեանը ու կազմակերպութեանը մասին։ Պատգամագիրը կ'ըսէ թէ չի կրնար ընդունիլ այն տեսակ տրամադրութիւններ որոնց արդիւնքը կրնայ ըլլալ երկու Պետութեանց ակարացումը. ոչ ալ ընդունիլ այն տեսակ պահանջումներ որոնք կրնան վնասել սեպհականութեանց ամբողջութեանը։ Միւս կողմէ պատգամագիրը կ'ըսէ թէ կայսրը պատրաստ է գործադրել այն տրամադրութիւնները որոնց մասին նախարարութիւնը յայտարարութիւններ ըրած է Հունգարիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ եւ որոնք, քանի մը ուրիշ կէտերու հետ զորս կայսրը ցոյց տուած է Քուէն Հէտէրվարի կոմսին, ընդունելի միջոցը կը կազմեն։ Ֆրանց Յօսէֆ կայսրը կը հրամայէ Քուէն Հէտէրվարի կոմսին իր հայրական տրամադրութիւնները յայտնել հունգարական ժողովուրդին ներկայացուցիչներուն. նաեւ միջոց մը գտնել՝ նպաստաւոր կերպով լուծելու նախարարական ներկայ տագնապը։ Այդ պատճառով է որ կայսրը նորէն Քուէն Հէտէրվարի կոմսին կը յանձնէ նոր նախարարութեան կազմութիւնը։

—Կայս. պատգամագիրը հրատարակուելէ առաջ, ազատական-նախարարական կուսակցութեան անդամները հաւաքուեցան, լսելու Քուէն Հէտէրվարի կոմսին տալիք բացատրութիւնները։ Նախարարապետը յայտարարեց թէ կայսրը կը ցաւի այն տպաւորութեան համար զոր Հունգարիոյ վրայ գործած է վերջերս Շլոբիի մէջ բանակին ուղղուած հրամանագիրը։ Կոմսը ըսաւ թէ Հունգարացիները վիրաւորող պարագայ մը չկար. յետոյ կարդաց պատգամագիրը որ ծափահարուեցաւ։ Քուէն Հէտէրվարի կոմսը ծանոյց թէ կայսրը կը հաւանի որ զինուորական վարժարաններուն մէջ հունգարացի ձրի աշակերտներ ալ ընդունուին. նաեւ հունգարական նոյն կարգի վարժարաններուն մէջ մաճառերէնին աւելի ընդարձակ տեղ մը տրուի։ Կոմսը ըսաւ նաեւ թէ մտադիր չէ վերջնական կերպով ստանձնելու նախարարապետութեան պաշտօնը, այլ կ'ուզէ իբրեւ միջնորդ ծառայել վեհապետին ու երկրին միջեւ։ Բուռն վիճաբանութիւններ կատարուեցան եւ չարունակութիւնը իրիկուան յետաձգուեցաւ։ Իրիկուան գումարումին մէջ միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ թէ պատգամագիրը կատարելապէս կ'ապահովցնէ ազատական կուսակցութիւնը, որով այլեւս հարկ չի մնար Շլոբիի մէջ բանակին ուղղուած հրամանագիրը նորէն նկատողութեան առնելու։ Կը կարծուի թէ այս որոշման հետեւանքով նոյն կուսակցութեան մէջ պառակտում մը առաջ գալու երկիւղը անհետացած է եւ թէ ազատական կուսակցութիւնը պիտի կրնայ աջակցիլ նոր նախարարութեան՝ դէմ դնելու ընդդիմադիրներու խափանարար ընթացքին։ Հունգարիոյ անկախութեան կուսակցութիւնը բուռն յուզման մէջ է։ Կարելի է թէ կղերական կուսակցութիւնը, որ այսօր խորհրդակցութիւն մը կատարեց, որոշէ ոյժ տալ այդ կուսակցութեան անհաչտ ընթացքին։

ԱՆԳԼԻԱ

Բրիտանական դաշինքը.—Պ. Պալֆուրի ցուցակը.—Էտուարտ թագաւորին որոշումը.—Պ. Օսթէն Չէմպրլէն.—Ռօչեսթըրի ընտրութիւնը։

Լոնտոն, 23 օգոստ.— Այս իրիկուն պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ գիշերը որ եւ է զեկոյց պիտի չըլլայ նախարարական մասնակի փոփոխութեան նկատմամբ։ Կը հաստատուի թէ այդ յապաղումը առաջ կու գայ Էտուարտ Թագաւորին կողմէ տակաւին որոշում մը չտրուելէն։ Այդ կարծիքը կը յայտնուի նախարարական եւ հականախարարական չրջանակներու մէջ, ինչպէս նաեւ Ուէսթմինսթըր Կազէթի եւ Տէյլի Մէյլի կողմէ։ Պ. Պալֆուր, չաբաթ իրիկուն, Պալմորալի դղեակը գնաց եւ Էտուարտ Թագաւորին մատոյց նոր նախարարական ցանկը։ Կը կարծուէր թէ արքայական հաւանութիւնը չուտով պիտի ստացուի եւ ցուցակը կիրակի գիշեր կամ երկուշաբթի օրը պիտի հաղորդուի լրագիրներուն։ Հիմա յայտնի կ'երեւայ թէ Էտուարտ Է. չէ ուզած վաւերացնել նախարարապետին կատարած բոլոր անուանումները, առանց վերապահութեան։ Զրոյց կայ թէ Պ. Չէմպրլէն, որ այնքան չէր վայելէր Էտուարտ Թագաւորին համարումը, հիմա անոր վստահութիւնն ալ կորսնցուցած է։ Նշանակելի պարագայ մըն է թէ գաղթային նախորդ նախարարը որ իր կուսակիցներուն բաժնէն նայելով, անհաչտելի ծառայութիւններ մատուցած է երկրին, Թագաւորին ներկայութեանը չէ ընդունուած եւ նոյն իսկ արքայական նամակ մըն ալ չէ ստացած հրաժարելէն ի վեր։ Կ'ըսուի թէ Էտուարտ Է. չուզեր որ Պ. Օսթէն Չէմպրլէն ելմտական նախարար ըլլայ, որուն փափաքող է հայրը եւ զոր կ'առաջարկէ Պ. Պալֆուր։ Այս լուրը թէեւ հաստատուած չէ, սակայն սա յայտնի է որ Էտուարտ Է. իր հպատակներուն մեծ մասին համակարծիք կը գտնուի՝ մերժելով Պ. Օսթէն Չէմպրլէնի այդ յառաջացումը, զոր հանրային կարծիքը եւ ոչ մէկ կերպով արդարացի կը գտնէ։

—Այսօր Ռոչէսթըրի մէջ նախարարական մասնակի ընտրութիւն մը կատարուեցաւ։ Իրիկունը ծանուցուած արդիւնքը արդէն կը սպասուէր։ Միութենական ընտրելի Պ. Թաֆ յաղթանակը տարաւ 2504 քուէով, մինչդեռ 1984 քուէ չահեցաւ ընդդիմադիր—ազատականներու ընտրելին Սըր Հէնրի Ճոնսթըն, նախկին կոմիսէր Ուգանտայի մէջ։ Ռոչէսթըր Լորտ Քրանպորնի ընտրական չրջանակն էր։ Լորտ Քրանպորն իր հօրը՝ Լորտ Սալզպէրիի մահէն ետքը, ինչպէս յայտնի է, անդամ եղաւ Լորտերու Ժողովին։

ԲԱՆԱՄԱՅԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

Վաւերացման պայմանաժամը.—Մ. Նահանգաց Քաղաքականութիւնը.—Պատուիրին զրուցումը։

Նիւ-Եորք, 23 օգոստ.— Անցի գիշերը կէս գիշերին աւարտեցաւ այն պայմանաժամը, որով Քոլոմպիոյ Խորհրդարանը կրնար վաւերացնել Բանամայի ջրանցքին դաշնագրութիւնը, որ այդ կերպով անզօր կը մնայ։ Ուստի Մ. Նահանգաց նախագահ Պ. Ռուզվէլթ երկու պարագայ ունի իր առջեւ. կամ օգտուիլ Սբուների օրէնքին տրամադրութիւններէն՝ բանակցութեանց ձեռնարկելու, Նիքարակուայի կողմէն ջրանցքի մը չինութիւնը ապահովելու նպատակով, եւ կամ սպասել՝ յուսալով որ միջոց մը պիտի գտնուի Բանամայի ջրանցքին չինութեան ընդդիմացող դժուարութիւնները հարթելու համար։ Նոյն իսկ եթէ Նիքարակուայի Խորհրդարանը արտօնէ՝ բանակցութեանց ձեռնարկել նոր դաշնագրութիւն մը կնքելու համար, չինութեանց աշխատութիւններուն սկզբնաւորութիւնը տարի մը պիտի ուշանայ։ Զրոյց ելաւ թէ Բանամայի պարանոցին բնակիչները սրտմտած են Քոլոմպիոյ Խորհրդարանին ընթացքին համար ջրանցքին դաշնագրութեան գործին մէջ, եւ թէ կրնայ ըլլալ որ Բանամայի անջատ դիրք մը տալու մասին ձեռնարկներ ըլլան։ Մասնաւոր աղբիւրէ առնուած տեղեկութեանց նայելով, այս միջոցիս Բանամայի հաչուոյն մեծաքանակ զէնք եւ ռազմամթերք կը գնուի Նիւ-Եորքի մէջ։ Ամերիկացի կարգ մը դրամատէրներ, որոնք ամերիկեան լատին երկիրներուն մէջ այդ կարգի ձեռնարկներու մասնակցած են, Բանամա ուղեւորեր են։

Ուաշինկթըն.—Պոկոթայի մէջ Մ. Նահանգաց դեսպանը երէկ իրիկուն հեռագրեց թէ ջրանցքին դաշնագրութեան վերաբերեալ օրինագիծին առաջին ընթերցումէն ի վեր վիճաբանութիւն կատարուած է Քոլոմպիոյ Խորհրդարանին խնդրոյն վրայ, բայց կացութիւնը չէ փոխուած։

ՄԱՐՈՔ

Եւրոպացի պաշտօնատարներու հեռացումը.—Պատճառները.—Հրամանագիր մը։

Թանժէր, 23 օգոստ.— Մարոքի վեհապետը հրամայեց երկրին ծառայութեան մէջ գտնուող եւրոպացի բոլոր պաշտօնատարներուն՝ հեռանալ Ֆէզէն։ Սըր Հէրրի Մաք Լին եւ տոքթ. Վէրտըն այս միջոցիս Անգլիա կը գտնուին, բայց տակաւին եօթը Անգլիացիներ կան Մարոքի ծառայութեան մէջ. անգլիացի երկու ենթասպաներ Ֆէզ կ'ուղեւորին։ Միանգամայն Ֆէզի մէջ կան երեք Ֆրանսացիներ ու երեք Իտալացիներ որոնք պիտի մեկնին։ Տրուած որոշումը խոհեմութեան գործ մը կը նկատուի եւ երկրին մէջ ընդհանուր գոհունակութիւն առաջ պիտի բերէ։ Եւրոպացի պաշտօնատարները քիչ ատենէն պիտի մեկնին։ Մարոքի բարձրաստիճան պաշտօնատար մը յայտարարեց թէ այդ որոշումը ոչ միայն քաղաքական պատճառներու արդիւնք է, այլ նաեւ սա իրողութեան թէ Ֆէզի բնիկ պաշտօնատարները կը յայտարարէին որ օտարազգի պաշտօնատարներու ներկայութիւնը բաւական մեծ տհաճութիւն մը առաջ բերած է։ Մէկ քանի օրէ ի վեր արդէն զրոյց ելած էր թէ եւրոպացի պաշտօնատարները հրաման ստացած են մեկնելու։ Տեղական չրջանակներուն մէջ այս պաշտօնական լուրը մեծ գոհունակութիւն պատճառեց։

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Ալզաս-Լորէնի խնդիրը.—Գերմանական առաջարկութիւնը մերժուած։

Ռուան, 23 օգոստ.— Խաղաղութեան համաժողովին նիստերը կը չարունակուին։ Անոր յանձնաժողովներէն մէկին գումարման մէջ, այս առտու, բաւական բուռն վիճաբանութիւն մը կատարուեցաւ Ալզաս-Լորէնի խնդրոյն համար։ Յանձնաժողովին առաջարկութեանը վրայ, համաժողովը գոհունակութիւն յայտնեց ֆրանքօ-գերման դաչնակցութեան մը կազմութեանը մասին. նաեւ բաղձանք յայտնեց որ պէտք է ուսումնասիրել՝ Ֆրանսայի ու Գերմանիոյ միջեւ մերձեցում մը առաջ բերելու միջոցը։ Խաղաղութեան գերմանական դաչնակցութիւնը առաջարկեց համաժողովին՝ քուէարկել միջազգային ներկայ իրաց կացութիւնը ճանչնալու սկզբունքը։ Այդ առաջարկութիւնը մերժուեցաւ, վասն զի ֆրանսացի պատուիրակները յայտարարեցին թէ չեն կրնար ընդունիլ Ֆրանքֆորթի դաշնագրութիւնը։

ՌՈՇ ՀԱՇԱՆԱ

Հրէական տարեգլուխը.—Բարիզի սինակոկներուն մէջ.—«Շոֆար»ը.—5664 տարին։

Բարիզ, 23 օգոստ.— Հրեաները երէկ տօնի մէջ էին։ Բազմաթիւ վաճառականներ փակած էին իրենց վաճառատուները։ Անոնք, հրէական կրօնքին վերաբերելով կը տօնէին Ռոշ Հաշանան, մովսիսական կրօնքին ամէնէն մեծ տօներէն մէկը։ Ռոշ Հաշանա որուն բառական թարգմանութիւնն է «Տարւոյն գագաթը» տարւոյն առաջին օրն է, եւ Հին Կտակարանին համաձայն, երէկ սկսաւ աշխարհագործութեան 5664րդ տարին։ Առաւօտեան ժամ 7էն սկսեալ Բարիզի հրէական տաճարները բաց էին՝ արարողութեանց կատարման համար։ Վիքթուար փողոցին տաճարին մէջ մանաւանդ հաւաքուած էին հրէական բարձր դասակարգին պատկանողները՝ մեծ մասամբ սեղանաւորներ, սակարանի գործակատարներ եւայլն։ Հրեաները կէս գիշերէն ի վեր ծոմ էին, կրօնքին կանոններուն համաձայն։ Իրաւ է թէ անոնք որոնց առողջութիւնը խիստ պահանջկոտ է, կրնան ուտել որքան ատեն որ գիշեր է, ներկայ եղանակին մէջ բաւական է որ առտուն կանուխ ելլեն, որով յարգած կ'ըլլան կրօնական կանոնները։ Դալով արարողութեան, կրօնական պաշտօնեան որ կը նախագահէ, բոլորովին սպիտակ հագուած կը կրէ. նոյն իսկ կօշիկները։ Նախ աղօթքներ կ'ընէ, յետոյ դպիրները կ'երգեն. ներկաները ոտքի վրայ կեցած եւ գլուխնին ծածկուած կ'ունկնդրէին։ Սըբ Օրինաց Գիրքին ընթերցումը աւարտելէ—կէս օրէն մէկուկէս ժամ առաջ—կրօնական պաշտօնեան կը հնչեցնէ Շոֆարը՝ այսինքն այն փողը որ նոր տարին կ'աւետէ, եւ որ խոյի մը եղջիւրէն չինուած է։ Երբ երեսուն անգամ փողը հնչէ, ներկաներուն մեծ մասը կը մեկնի՝ այսինքն անոնք որ ամէնէն աւելի տօօթեցած են եւ ճաչելու կ'երթան. վասն զի Շոֆարին ձայնը առնուելուն պէս՝ ամէն ոք իրաւունք ունի ծոմը աւրելու։ Ոմանք ալ արարողութեանց աւարտելուն կը սպասեն, որ մինչեւ կէս օր կը չարունակէ. այդ միջոցին Շոֆարը երեք անգամ կը հնչէ՝ յիչեցնելու Աբրահամու զոհը։ Այդ փողը նմանութիւնն է եղջիւրին այն խոյին զոր Աբրահամ մորթեց իր զաւկին տեղ, երբ Հրեշտակը իրեն երեւցաւ։ Կրօնական արարողութեանց մէջ կայ նաեւ քարոզ մը։ Վիքթուար փողոցին սինակոկին մէջ խօսեցաւ Տրէյֆիւս րաբբունին։ Պիքփօ փողոցին սինակոկին մէջ, որ բորթուկալցի Հրեաներուն յատուկ է, Բարիզի հրէական կոնսիստօրիային անդամ Պ. Լէոն Տավիտ խօսեցաւ։ Կրօնական արարողութիւններէն եւ ճաչէն ետքը տարեգլուխի առթիւ չնորհաւորական այցելութիւններ տրուեցան։ Այսօր ալ, տօնին երկրորդ օրը, Հրեաները նորէն սինակոկ կ'երթան ունկնդրելու Շոֆարին։

ՃԱՓՈՆ

Ճափոնական յանձնախումբ մը.—Ձիերու գնում Ֆրանսայէն.—Երկու յանձնախումբերու ղրկում։

Անկէ առաջ ճափոնական յանձնախումբ մը Թարպ (Ֆրանսա) գացած էր, ձիերու գնումներ կատարելու ճափոնի հեծելագունդերուն համար։ Այս յանձնախումբը կը կազմեն Ֆուքուսիմա սպարապետներու տնօրէն Պ. Բաֆօ, Պ. Եանկէ, սպայ, եւ Սօուա, թարգման։ Յանձնախումբը աւարտեր է իր աշխատութիւնները, չատ գեղեցիկ ձիեր գնելով Թարպի դաշտագետին։ Ընտրուած ձիերէն մէկը իր դասակարգին մէջ, ընդունած է ոսկիէ չքադրամ մը, վերջերս կատարուած մրցումի մը առթիւ։ Միջազգային ներկայացուցիչները լաւ ուսումնասիրած են ձիերու տեսակը ու կը ճանչնան։ Բազմաթիւ գիւղեր պտըտած ու չատ մը ձիեր աչքէ անցուցած են։ Անխօսուկ ու հանդարտ դէմքով մը կը քննեն իւրաքանչիւր ձի։ Ձեռքի չարժումով մը կ'ընդունին կամ կը մերժեն ներկայացուած ձիերը, առանց յայտնելու իրենց ընտրութեան կամ մերժումին պատճառները։ Յանձնախումբին անդամները, որոնք քանի մը տարիէ ի վեր Թարպ կ'երթան, այս անգամ չատ գոհ կը թուին իրենց ձեռք բերած անգլիական յովատակներէն։ Քանի մը ընտիր ձիեր գնեցին մանաւանդ, որոնք ծանօթ էին Արտուրոս, Ամէր եւ Պիէրէ անուն։ Այս կարգի ձիերը, յանձնախումբի անդամներուն կարծիքով, անգլիականներէն աւելի լաւ կը միաւորին, թէ՛ իրենց խառնուածքին եւ թէ իրենց անդամներուն համեմատութեան պատճառաւ. ճափոնական ձիերու հասակը 1.44 մեթրէն անդին չանցնիր։ Երկու ցեղերու զուգաւորումը, ճափոնցի սպաներու կարծիքով, պատերազմական ձիու լաւ տեսակ մը կ'արտադրէ։ Այս նկատումներով՝ Ճափոնի կառավարութիւնը սկզբունքով որոչած է երկու նոր յանձնախումբեր ալ ղրկել Ֆրանսայի հարաւ արեւմտեան կողմը, 1904 ին, մէկը՝ մայիսին, միւսը՝ սեպտեմբերին, նոր եւ կարեւոր գնումներ կատարելու համար։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԸ

Դժբախտ մարդ մը.—Ակամայ կեղծարար.—Դատապարտութիւն.—Արկածալից կեանք մը.—Ձերբակալութիւն։

Պ. Կրընիէ անուն անձ մը Սէնի եղեռնադատ ատեանին ներկայացաւ վերջերս իբր կեղծարար։ Այդ ամբաստանեալին ոդիսականը հետաքրքրաչարժ է, Պ. Կրընիէ որդին է Թորտօզի վաճառականի մը։ Վեց տարեկան եղած ատեն ծանրապէս այրած են իր մարմինն ալ եւ այլ մասերը։ Քսան տարեկանին՝ վերաքննիչ Խորհուրդը յայտարարեց թէ ուղեղային անարիւնութենէ կը տառապի ան։ Այդ միջոցին Թունուզ ուղեւորեցաւ, ուր առաջին օրն իսկ արեւազարկ եղաւ։ Հոնկէ Ամերիկա գնաց, ուր թիֆօյիտ բռնուեցաւ եւ վեց ամիս պառկեցաւ Լա Բլաթայի մէջ հիւանդանոցին մէջ։ Բուժուելէն յետոյ մտադրեց Ռիօ-տը Ժանէյրօ երթալ, ուր հասաւ այնպիսի ատեն մը երբ դեղին տենդը ճարակած էր սաստկապէս։ Ինք ալ բռնուեցաւ այդ անողոք հիւանդութենէն եւ քիչ մնաց որ պիտի մեռնէր։ Տաղտկացած, Ֆրանսա դառնալով Բարիզ գնաց։ Բայց այս վերջին քաղաքին մէջ, չարագործներու ձեռք անցաւ խեղճ երիտասարդը, որ չուայտութեանց առաջնորդեցին զայն։ Իրիկուն մը, օգուտ քաղելով Պ. Կրընիէի գինովութենէն, կեղծ փոխանակագիրներ ստորագրել տուին, իր հօր անունով։ Ոստիկանութեան կողմէ փնտռուելով Պէլճիքա փախաւ. 1895ին քսան տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած էր ի բացակայութեան։ Ցետոյ արտաքսուեցաւ Պէլճիքայէն։ Բայց իր արտաքսումը կեղծարարութենէ տարբեր իրողութիւններու վրայ հիմնուած ըլլալով՝ ազատ արձակուած էր։ Ապա Թրանսվալ ուղեւորեցաւ, ուր պօէրական բանակին մէջ կռուեցաւ. բայց Անգլիացիներուն կողմէ գերի բռնուեցաւ ու տարի մը յետոյ ազատ արձակուեցաւ։ Ֆրանսա դարձին՝ Լիոնի մէջ հաստատուեցաւ։ Բայց այս քաղաքին մէջ ալ արդարութեան հետ գործ ունեցաւ. իրիկուն մը նախատեց մէկ քանի ոստիկաններ ու ձերբակալուեցաւ։ Այս առթիւ անոր դատական անցեալը պարզուեցաւ եւ երեւան ելաւ իր մասին տրուած վճիռը։ Եղեռնադատ ատեանը յետաձգեց դատը, բժշկական քննութիւն կատարելու համար։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ուղեւոր-աղաւնիներու սպասարկութիւնը.—Ինքնաշարժ կառք բանակին մէջ.—Թոքախտի դէմ։

Գերմանիոյ ծովային նախարարութիւնը կատարելագործեց ուղեւոր-աղաւնիներու սպասարկութիւնը։ Երկու հարիւր չափ աղաւնեհօտ ընկերութիւններ, իրենց փափաքին համաձայն, ծովային պաշտօնատան տրամադրութեան տակ կը դրուին։ Երկու կայաններ հաստատուեցան արեւելեան ծովուն վրայ, մէկը դանիական ծովեզերքին, իսկ միւսը ռուսական եւ չուէտական ծովեզերքներուն համար։ Հիւսիսային ծովուն մէջ ալ երեք կայաններ հաստատուած են, որոնցմէ մէկը մասնաւորապէս սահմանուած է Անգլիա ղրկուելիք գիրերու համար։

—Մ. Նահանգաց պատերազմական պաշտօնատունը փորձել տուած է ինքնաշարժ կառք մը, որ թեթեւ հրետանիին հետ պիտի գործածուի։ Այս նոր ինքնաշարժը 16 քիլոմեթր արագութեամբ կ'ընթանայ եւ ամէնէն դժուարանցանելի ճամբաներէն կը յառաջանայ։ Վերջին փորձերուն ատեն՝ կառքին մէջ կը գտնուէին վեց հոգի եւ 2000 քիլոկրամ. բեռ։

—Լուրտի մէջ, Պուլ-տը-Բէքի մօտ վերջերս ծախուեցաւ Սէն-Բիզօր տը Մաուր քոյրերու բնակած վանքը։ Այդ մենաստանը գնուած է Թոքախտաւորներու ապաքինարանի վերածելու համար զայն։ Շէնքը վարձուած է 1200 ֆրանքի, 120 հազար ֆրանքի գնելու խոստումով։ Այս հաստատութեան նախաձեռնարկ եղած են Լանթենի կոմսուհին եւ Պ. Նապի ճարտարապետը, որ Օրմէսոնի հիւանդանոցը կառոյց։ Բարիզի մէջ ալ ձրի դարմանատուն մը պիտի բանան Մոնմարթրի գերեզմանատան մօտ։ Նաեւ ապաքինարան մը՝ Միջերկրականի եզերքը, հաւանաբար Բալավասի (Հէրօ) մէջ, ուր պիտի երթան իրենց բուժումը աւարտել Լաոնէի հիւանդանոցէն ելլող ապաքինածները։ Բարիզի հիւանդանոցներուն բժշկապետը տնօրէն պիտի ըլլայ ապաքինարանին։

ԹՈՄԱՍԵՍ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՈԳԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐՈՒ
Ղալաթիա, Տոմուզճանէ փողոց, Թ. 13
Ցիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ ընտիր ոգելից ըմպելիներ եւ մասնաւորապէս Պալքան գինիներու ամէնէն ազնիւ տեսակը։ Գինեցէք գոհ պիտի մնաք։ 20—20

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Պալայի աստիճան տրուեցաւ Սապահ լրագրի արտօնատէր Միհրան էֆ.ի։

—Մարզուան գաւառակին գայմագամի օգնական անուանուեցաւ Աթանաքեօյ գաւառակին գայմագամի օգնական Նաքով էֆ., որուն յաջորդեց Մարզուանի գաւառակին գայմագամի օգնական Միքէլ էֆ.։ Ճիսրը Երկէնէ գաւառակին գայմագամի օգնական անուանուեցաւ Իտատիէ վարժարանին չրջանաւարտներէն Նորկի Զաֆիրօբուլոս էֆ.։

—Անատոլուի Գազասքէրութեան աստիճան տրուեցաւ վճռաբեկ ատեանին անդամ Մէհմէտ Մազհար եւ Նուրուլլահ Նէչէթ էֆ.ներու։

—Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին դեր-ատենապետ Պ. Լոքրուայի, Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Կայս. Պալատան թարգմանիչներէն Ալի Ֆէհմի էֆ.ի։

—Առաջին կարգի Շէֆգաթ՝ Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին դեր-ատենապետ Պ. Լոքրուայի կնոջ՝ Տիկին Լոքրուայի։

—Լիագաթի ոսկի չքադրամ՝ զինուորական Րիւչտիէ վարժարաններու դասատուներուն տեսուչ գնդապետ Քեմալ պէյի։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.—Պաշտօնական Ձեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է իր կայս. մասնաւոր Արկղէն հազար ոսկի չնորհել՝ քանի մը գիւղերու մէջ պուլկար աւազակներու կողմէ այրուած տեղւոյն ժողովրդեան տուներու չինութեան ծախքին համար։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց նաեւ որ կայս. կառավարութիւնն ալ չորս հազար ոսկի տայ։ Այդ գումարները Րումէլիի նահանգներուն քննիչ Հիւսէյին Հիլմի փաչայի պիտի ղրկուին, յանձնաժողովի մը միջոցաւ նպատակին գործածուելու համար։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.—Սեպտ. 3ին Մանասդըր գաւառակին Բէրսէբէ գիւղախումբին Նոյիեէք գիւղին մէջ կայս. զինուորներու եւ աւազակներու միջեւ կատարուած ընդհարումին հետեւանքով աւազակները ցիրուցան եղեր են։

—Մանասդըր գաւառակին մէջ քառասունութ Պուլկարներ՝ զէնքով եւ ութսունի չափ ալ անզէն, անձնատուր եղեր են։

—Կէօրիճէ գաւառակին մէջ երկու, Ֆլորինա գաւառակին մէջ՝ չորս եւ կեդրոնական գաւառակին մէջ՝ տասնըեօթը Պուլկարներ իրենց զէնքերով անձնատուր եղեր են, դարձեալ կեդրոնական գաւառակին մէջ տասնըեօթը Պուլկարներ անզէն անձնատուր եղեր են։

—Աւազակապետ Լէչյան գիւղացի Վասիլ որ Տէպրէճէ գիւղախումբին մէջ ի վաղուց անտի խռովարարութիւն կ'ընէր, եւ այս անգամ ալ աւազակախումբին կը հրամայէր, իր համախոհներով բնաջինջ եղեր է կայս. զինուորներու կողմէ։

—Սէլանիկի նահանգին Թիմուր Հիսար գաւառակին Գրաչովա գիւղին կողմերը կայս. զինուորներու եւ աւազակներու միջեւ ընդհարում մը կատարուելով, աւազակները բնաջինջ եղեր են։

—Գըրգքիլիսէի մէջ Բաթրոսի Բարաք Տէրէ ու չրջականերու այտաղակներուն մէջ ապաստանած աւազակները իրենց զէնքերով ու ռազմամթերքներով ձերբակալուեր են։ Տիմիթրօ ու Բոյքօ որոնք աւազակներուն գործակից էին, Բաթրոսի մէջ ձերբակալուեր են։

—Զաղլըրքա գիւղի Պուլկարներէն տասներկու տնուոր ներողութիւն խնդրած ըլլալով, իրենց գիւղերը վերադարձեր են։

—Բլաչա գիւղէն երեք Պուլկարներ, որոնք անկէ առաջ աւազակներուն միացած էին, սաստիկ հալածումներու հետեւանքով, անձնատուր եղեր են։

—Սթրոյիլովի չրջակայքը կայս. զինուորներու եւ աւազակներու միջեւ ընդհարում մը կատարուելով, աւազակները բնաջինջ եղեր են։

—Կէրճէնվոլի ժողովուրդէն եօթը, Հէտրիէ գիւղէն՝ հինգ եւ Գորաթէրէէն մէկ տնուոր ներողութիւն խնդրելով իրենց գիւղերը վերադարձեր են։

—Մանասդըր գաւառակին մէջ երեսուն եւ Ֆլորինա գաւառակին մէջ տասներկու Պուլկարներ, որոնք աւազակութեան ձեռնարկած էին, անձնատուր եղեր են։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիվ Աբպաս Հիլմի փաչա, ինչպէս ծանուցինք, երէկ իրիկուն Աղեքսանդրիա ուղեւորեցաւ Էլ-Մահրուսա զբօսանաւով։ Խտիվը, կիրակի իրիկուն կայս. Պալատէն վերադարձին, իր մօրը պալատը գնաց՝ Պէպէկ եւ գիշերը հոն անցուց։ Երէկ ժամ $8\frac{1}{2}$ին Խտիվը, իր հետեւորդներուն եւ հիւրամեծար Հիւսնի փաչայի հետ, Բէնպէկ չոգենաւակով գնաց Էլ-Մահրուսա զբօսանաւը, որ Զօլաքչըլըրի առջեւ կեցած էր։ Խտիվին մայրը ու կինն ալ չոգենաւակով գացին նոյն զբօսանաւը։ Խտիվը երբ զբօսանաւը ժամանեց, մեծ կայմին վրայ օսմ. դրօշը պարզուեցաւ եւ Էլ-Մահրուսա ալ դրօշներով զարդարուեցաւ։ Ներքինապետ Ապտիւլկանի աղա եւ կայս. անձնական սպայակոյտին հրամանատար Շաքիր փաչա Բաղպէկ չոգենաւակով Էլ-Մահրուսա զբօսանաւը երթալով, Վեհ. Սուլթանին կայս. բարեւները հաղորդեցին եւ Վեհափառութեան անունով ողջերթ մաղթեցին Խտիվին ու կնոջը։ Անոնց ժամանման միջոցին բոլոր նաւային զինուորները բարեւի կեցան եւ նուագածուները Համիտիէ քայլերգը հնչեցուցին։ Ապտիւլկանի աղա ու Շաքիր փաչա զբօսանաւին սրահը առաջնորդուելով պատուասիրուեցան։ Ապպաս Հիլմի փաշա երախտագիտութիւն յայտնեց Կ. Պոլիս գտնուած պահուն իրեն նկատմամբ եղած կայս. շնորհներուն համար. նաեւ խնդրեց նոյին Վսեմութիւններէն որ իր երախտագիտական զգացմանց հաւաստիքը մատուցանեն յոտս Կայս. Գահոյից։ Ապտիւլգանի աղա, Շաքիր փաշա եւ Հիւսնի փաշա, ժամ 11½ին Բէհիպէր շոգենաւակով Պէյլէրպէյ դարձան եւ անկէ կայս. Պալատ երթալով Խտիվին երախտագիտական զգացումները մատուցին յոտս կայս. Գահոյից։ Խտիվին մայրն ալ իր աղջկան ու հարսին ողջերթ մաղթելէ ետքը, Պէյքէքի իր ապարանքը վերադարձաւ։ Էլ-Մահռուսա շոգենաւը ժամ 11ին դրօշներով զարդարուած ճամբայ ելաւ։ Նաւային զինուորները կայմերուն վրայ բարեւի կեցած էին եւ նաւազօրները Համիտիէ քայլերգը կը հնչեցնէին։ Տոլմա Պաղչէի առջեւ կեցած Սթամպօլ, Իզզէտտին ու Ֆուատ կայս. շոգենաւերուն եւ Ուքարէտ պահականաւին զինուորները բարեւի կեցան։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ մէջ համախմբուած կայս. զինուորներուն ձմեռուան պէտքերուն համար Բարձր. Էմինէ իշխանուհին նուիրեց 150 բուրդ ֆանէլա ներքին բաճկոնակ, 150 ֆանէլա բաճկոնակ, 300 ֆանէլա շապիկ, 250 զոյգ գուլպայ, 200 զոյգ ձեռնոց, 200 շապիկ, 200 ներքին տաբատ, 150 զոյգ սռնապան եւ 200 կապ։

—Զինուորական բարձրագոյն վարժարանին ուսուցիչներուն եւ ուսանողներուն կողմէ հանգանակուած 5547 ղրուշ յանձնուեցաւ քաղաքապետութեան մէջ կազմուած յանձնաժողովին։

—Կայս. Թիկնապահ ու կայս. խասէմէններու ու նաւազօրներու խումբին հրամանատար Սիւլէյման փաշա նուիրեց 100 ներքին բաճկոնակ եւ 50 զոյգ տեխեւ։

—Զանազան կողմերէ ալ 6300 ղրուշի չափ գումար մը յանձնուած է քաղաքապետութեան մէջ կազմուած յանձնաժողովին։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին համար նորէն 272,554 ղրուշ հանգանակուեցաւ, որով ընդհանուր հանգանակութեան գումարը հասաւ 71,945.900 ղրուշի։

ՊԷՐՈՒԹԻ նոր կուսակալ Խալիլ փաշա, երէկ, կայս. Պալատ երթալով իր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց եւ յետոյ Մէսաժըրիի շոգենաւով իր նոր պաշտօնատեղին՝ Պէրութ ուղեւորեցաւ։ Խալիլ փաշա մեկնելէ առաջ, Բ. Դուռը երթալով հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց Ներքին գործոց նախարարին, պետական Խորհուրդի նախագահին եւ եպարքոսական խորհրդականին։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Աւստրիոյ, Անգլիոյ ու Ռումանիոյ դեսպանները եւ Գերմանիոյ ու Սերպիոյ դեսպանատանց գործակատարները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Անգլիոյ ու Ռումանիոյ դեսպանները եւ գերմանական գործակատարը տեսակցեցան նաեւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Աւստրիոյ դեսպանը պետական Խորհուրդին նախագահ Սայիտ փաշայի հետ ալ տեսակցեցաւ։

—Ամերիկեան ու հելլենական դեսպանները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՏԱՆԻՄԱՐՔԱՅԻ Թագաւորը գիր մը ուղղեց Վեհ. Սուլթանին, ծանուցանելով թէ իր որդին Քարլ իշխանը մանչ զաւակ մը ունեցած է։ Այդ գիրը Մեծ-Եպարքոսին ղրկուեցաւ՝ կայս. Պալատ մատուցուելու համար։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանին շրջանաւարտներու քննութիւնը կատարուելով եօթանասունէ աւելի ուսանողներ վկայական ստացան։ Առաջին հանդիսացողն է Պոլսոյ օտար ապրանքներու մաքսատան դռնապետներէն Ատիֆ պէյ։

ՇԱԶԼԸ ԹԷՔՔԷԻՆ չէյխ անուանուեցաւ վախճանեալ չէյխ Մէհմէտ Զաֆէր էֆ.ի որդին Իպրահիմ Զաֆէր էֆ. որ կայս. Պալատ երթալով երախտագիտութիւն մատոյց։

ԱՐՄՍԹՐՈՆԿԻ նաւագործարանին մէջ շինուած Համիտիէ յածանաւը, որուն ծովը իջուցուիլը ծանուցուեցաւ, ունի 360 ոտք երկայնութիւն, 64 լայնութիւն, 3600 թոնօ տարողութիւն, 12,000 ձիաուժով մեքենայ եւ 22 մղոն արագութիւն։ Միանգամայն ունի 22 թնդանօթ ու թօրփիլ արձակելու երկու խողովակ։ Սէօյիւտլը շոգենաւը ունի 123 ոտք երկայնութիւն, 18 լայնութիւն եւ 180 թոնօ տարողութիւն։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Երեսփ. Ժողովին դեպուտատ Պ. եւ Տիկին Լոքրուա եւ դեսպանը ու դեսպանուհին, ուրբաթ օրը կայս. արտօնութեամբ, այցելեցին կայս. Պալատան Թանգարանը։ Պ. եւ Տիկին Լոքրուա երկուշաբթի օրը պիտի մեկնին Կ. Պոլսէն։

ԿԱՅՍ. ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ.— Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որ ձմեռը մօտեցած ըլլալուն համար շուտով անձրեւանոցներ ղրկուին Ռումէլիի նահանգները գտնուող կայս. զինուորներուն։ Ն. Վեհափառութիւնը ծանոյց նաեւ թէ այդ առթիւ ցոյց տրուելիք փութկոտութիւնը ու եռանդը կայս. բարձր գոհունակութեան պիտի արժանանայ։

ՊԱՊԱԿԱՆ նուիրակ Մոնսէնեօր Պանէթթի որ անձը դարմանելու համար Ներսապա կը գտնուէր, երէկ Կ. Պոլիս դարձաւ։

ԲԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ.— Առողջապահական վարչութեան ընդհանուր քննիչ Տուզա փաշա եւ առողջապահական Խորհուրդին անդամ Նամըք պէյ քանի մը օրէն Բարիզ կ'ուղեւորին՝ ներկայ գտնուելու միջազգային առողջապահական համաժողովին որուն նիստերը հոկտ. 10էն պիտի սկսին։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Պէրլինէն կը գրեն թէ, կ'ըսէ Մոնիթեօր, պուլկարական վիճակահանութեան ընդհանուր ժողովը վաղը պիտի որոշէ իր հաշուեյարդարումը կատարել։ Այդ ձեռնարկին մասնակից են նաեւ գերմանական դրամագլուխներ։ Կ'ըսուի թէ հաշուեյարդարումին արդիւնքը պիտի ըլլայ հարիւրին քառասուն վճարում մը։

ՄԻՏԻԼԼԻԻ ռուսական հիւպատոս կարգուեցաւ վաճառական Պ. Էմմանուէլ Լուքա, փոխանակ վախճանեալ Պ. Տէմէթր Կուրքիի։

ՍՈՖԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ Պուլկարիոյ իշխանը, շաբաթ օրը, իր ներկայութեանը ընդունեց է Աւստրիոյ-Հունգարիոյ նորընտիր զինուորական կցորդ Քրաուց ֆոն Էլիցլակէ դէր-ընդապետը եւ Իտալիոյ զինուորական կցորդ Ծամբոլլի հազարապետը։

ՀԻՒԾԱԽՏԻՆ ԴԷՄ.— Բժշկական ժողովին սրահին մէջ, առջի օրը, գումարում մը ունեցաւ հիւծախտին դէմ միջոցներ ձեռք առնելու նպատակով կազմուած մարմինը։ Դիւանի ընտրութիւնը կատարուեցաւ սապէս.— Տօքթ. Քօթոլաթէա նախագահ եւ տոքթ. Օրմանեան էֆ. ու Սթէֆաուլէ՝ դէր-նախագահ։ Տօքթ. Ճէլալեան, Անաստասիատիս ու Քրուննատոպուլոս՝ արկղակալ։

ՑՈՐԵՆ ԵՒ ԱԼԻՒՐ.— Կ. Պոլսոյ մէջ սպառուած տեղական ցորեններու եւ ալիւրներու մասին հանրօգուտ բանակցութիւններ կը կատարուին առեւտրական ու երկրագործական նախարարութեանց միջեւ։

ՌՈՏՈՍԹՕՅԻ յոյն հասարակութիւնը, կ'ըսէ Սապահ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին իրենց վայելած անդորրութեանը ու կայս. շնորհներուն համար երախտագիտական ուղերձ մը ղրկած են կայս. Պալատ, տանոր մէկ օրինակն ալ Մեծ-Եպարքոսին յղելով։

ՅՈՒՆԱՐԷՆ Նէա Էֆիմէրիս լրագիրը որ տասնըհինգ օրէ ի վեր դադարման դատապարտուած էր, երէկ արտօնուեցաւ վերստին հրատարակուելու։

ԻԶՄԻՐԷՆ երէկուան թուականով կը հեռագրեն թէ Ուրլար Զայխաճամին վարակուելէն ի վեր ուրիշ դէպք չէ պատահած եւ թէ քաղաքին հանրային առողջապահական վիճակը գոհացուցիչ է։

—Ռումանիոյ կառավարութիւնը որոշեց Իզմիրի նաւահանգիստէն մեկնող եւ ռումանական նաւահանգիստները ժամանող նաւերուն համար բժշկական քննութիւն կատարել ու մաքուր անցագիր տալ միայն այն պարագային՝ երբ այդ նաւերը տասներկու օր ճամբան անցուցած ըլլան եւ այդ միջոցին անոնց մէջ կասկածելի հիւանդութեան դէպք պատահած չըլլայ։ Եթէ Իզմիրէն ճամբայ ելլելու եւ ռումանական նաւահանգիստները ժամանելու միջոցին տասներկու օր անցած չըլլայ, այդ նաւերը Սուլինայի առջեւ քարանթինա պիտի սպասեն մինչեւ որ լրացնեն տասներկու օրուան քարանթինան։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ մէջ, կիրակի օրը ժանտախտէ դէպք չէ պատահած։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.— Սեպտ. 8էն 14. Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 161, որոնց 1ը կեղծմաշկէ, 1ը՝ հարսանիթէ, 6ը՝ թիֆոյէ, 7ը՝ շնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ եւ միւսներն ալ զանազան ախտերէ։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻՆ

Օսմ. Կայսրութեան Ծխախոտի Շահակցական Ռէժիին բաժնետէրերը սովորական ընդհանուր ժողովի հրաւիրուած են չորեքշաբթի օրը, 8/21 հոկտ. 1903, կէս օրէն ետքը ժամը 2ին, Ղալաթիա, Ռէժիի կեդրոնատեղիին մէջ (Վօյվօտա փողոց)։

Օրակարգ

1. Ընթերցում Վարչական Խորհուրդի տեղեկագրին։
2. Վաւերացում 1902–1903 տարեշրջանի հաշուեկշիռին եւ հաշիւներուն։
3. Վարչական Խորհուրդին առաջարկութիւնները՝ շահաբաժնի եւ պահեստի դրամագլուխին որոշման մասին։
4. Վարիչներու անուանում։

Ընդհ. Ժողովին մասնակցելու համար՝ առ նուազն 30 բաժնեթուղթ ունեցող բաժնետէրերը պէտք է իրենց թուղթերը յանձնեն ամենէն ուշը մինչեւ 1903 հոկտ. 10 (հին տոմար 27 Սեպտ.).—

Կ. Պոլսոյ մէջ՝ կեդրոնատեղին։

Պէրլինի մէջ՝ սեղանաւոր Պլայխրօտէրի (Պէհրէնտրաս)։

Լոնտոնի մէջ՝ Օսմ. Կայս. Պանքային մասնաճիւղը. 26, Թրոկմորթըն Սթրիթ։

Բարիզի մէջ՝ Օսմ. Կայս. Պանքային մասնաճիւղը. 7, Ռիւ Մէյէրպէր։

Վիեննայի մէջ՝ Քրէտիթ Անշթալտ դրամատունը։

Իրենց բաժնեթուղթերը յանձնողներուն պիտի տրուի ընկալագիր մը, իբրեւ մուտքի արտօնագիր Ընդհ. Ժողովին։

Որոշումները ներկայ անդամներու ձայներու մեծամասնութեամբ կը տրուին։ Ներկաներէն իւրաքանչիւրը այնչափ ձայն ունի որչափ անգամ որ 30 բաժնեթուղթ ունի. ո՛չ մէկը պիտի կրնայ սակայն 10 ձայնէն աւելի ունենալ՝ բուն իսկ իրեն համար, ոչ ալ 20էն աւելի՝ թէ՛ իրեն եւ թէ իբրեւ ուրիշի ներկայացուցիչ։ 1—3

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎՍԵՄ. ՏՕՔԹ. ԽՕՐԱՍԱՆՃԵԱՆ ԷՖ.

Խորին ցաւով կը գուժենք Վսեմ. Տօքթ. Խօրասանճեան էֆ.ի մահը, կաթուածի մասնակի հարուածի մը հետեւանքով որ մէկ ամսէ հետէ անկողին ձգած էր զինքը։

Ականաւոր բժշկապետին մահը անդարմանելի կորուստ մըն է եւ զգալի պակաս մը կը թողու բժշկական դասին մէջ որուն աւագ անդամն էր՝ ո՛չ միայն տարիքով ու հնութեամբ, այլ նաեւ իր արժանիքովը ու հմտութեամբը։

Այսքան հանրածանօթ դէմքի մը անհետացման առթիւ անակնկալին առջեւ՝ կենսագրական նօթեր ու թուականներու շարայարութիւն մը անզօր պիտի ըլլային պատկերացնելու հանգուցեալը որ, երիտասարդ հասակի մէջ Բարիզի Բժշկական Համալսարանէն Տօքթորութեան վկայականը առնելով՝ Կ. Պոլիս վերադարձած, իր բովանդակ կեանքը ու աշխատութիւնը նուիրեց իր արուեստին կիրառման, կանխահաս յաջողութեամբ մը որ միջազգային համբաւ մը տուաւ իրեն՝ յարգանօք կերպով։

Տօքթ. Խօրասանճեան էֆ., որդի բարեյիշատակ Պետրոս ամիրայի, իր բնածին ազնուականութեան կը միացնէր գիտնական անձի լրջութիւն մը ու ծանրաբարոյութիւն մը որոնք իր յատկանիշը կը կազմէին։ Բոլորանուէր իր հիւանդներուն, անոնց դարմանումէն դուրս մնացած իր տրամադրելի ժամերը կը նուիրէր ուսումնասիրութեանց՝ հետեւելով բժշկական նորագոյն գիւտերուն։ Ինչպէս կը յիշուի, Տօքթ. Խօրասանճեան էֆ. իբր տասը տարի առաջ Կայսերական հրամանաւ Պէրլին գնաց Տօքթ. Քօխի գիւտը ուսումնասիրելու եւ վերադարձին՝ տեղեկագիր մը մատոյց որ գնահատուեցաւ։ Տօքթ. Խօրասանճեան էֆ., որ իր բժշկական արուեստը կը գործադրէր մօտաւորապէս քառասուն տարիէ ի վեր, երկար ժամանակ դասախօսած է Կայս. Բժշկական Վարժարանին մէջ եւ վերջերս, իր ալեւոր հասակին պատճառաւ, Կայս. հրամանաւ՝ հանգստեան կոչուեցաւ «պատուակալ ուսուցչապետ»ի տիտղոսով։ Յարգելի բժշկապետը բարձրացած էր Պալատի աստիճանին եւ զանազան տիտղոսներով արժանացած էր կայսերական բարձր գնահատման եւ շնորհներու։

Իր բժշկական եւ ուսուցչական զբաղումներուն պատճառաւ, Տօքթ. Խօրասանճեան էֆ. հեռու մնացած էր Պատրիարքարանի ժողովներու մասնակցութենէն. միայն, վերջին անգամ, յօժարեցաւ ընդունիլ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամակցութիւնը, ուր մեծապէս օգտակար կը դառնար իր խորհուրդներովը ու կարծիքներովը՝ բժշկական ճիւղին եւ հիւանդներու վերաբերեալ խնդիրներու մէջ։ Նմանապէս ալ կը սատարէր Հիւանդանոցին եւ այն ամէն բարեգործական հաստատութեանց որոնց համար դիմում կ'ընէին իրեն։

Տօքթ. Խօրասանճեան էֆ. ունի բազմաթիւ աշակերտներ որոնք բժշկութեամբ կը պարապին այսօր եւ երախտագիտութեամբ կը յիշեն այն ոգեւորութիւնը ու քաջալերութիւնը զոր գտած էին իրենց ուսանողութեան շրջանէն՝ իրենց ուսուցչապետին կողմէ։

Տօքթ. Խօրասանճեան էֆ. կը թողու երկու մանչ զաւակ, Պետրոս պէյ Խօրասանճեան՝ որ ճարտարագէտի պաշտօն ունի Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարութեան մէջ, եւ Տօքթ. Յ. Խօրասանճեան, երիտասարդ բժիշկը, որ իր բազմափորձ հօրը ձեռքին տակ սկսած էր կիրարկել բժշկական արուեստը։ Կը թողու նաեւ աղջիկ զաւակ մը, որ ամուսնացած է ֆոն Բրանքօյլ ասպետին հետ եւ Աւստրիա հաստատուած։

Ոչ միայն հայ բժշկական դասը, այլ նաեւ մայրաքաղաքիս բոլոր օտար բժիշկները անկեղծ յարգանք ու մեծ համարում ունէին Տօքթ. Խօրասանճեան էֆ.ի նկատմամբ որուն, մահը դառն ցաւ մը կը պատճառէ նաեւ անոնց։ Խմբագրութիւնս իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ, այս դառն կորուստին առթիւ, այրի Տիկին Խօրասանճեանի, Պետրոս պէյ Խօրասանճեանի եւ Տօքթ. Յ. Խօրասանճեան էֆ.ի եւ ամբողջ գերդաստանին։

Այրի Տիկին Մ. Խօրասանճեան, Պետրոս էֆ. եւ Տիկին Պ. Խօրասանճեան, Տօքթ. Յովհաննէս էֆ. Խօրասանճեան, Տէր եւ Տիկին Ֆոն Բռանքօյլ, Տէր եւ Տիկին Յովսէփ Եուսուֆ եւ զաւակունք, Տիկին Թադէոս փաշա Ցակօբեան եւ որդին, Տիկին Սիմոն պէյ Մաղաքեան եւ զաւակունք, Այրի Տիկին Սէրվիչէն, Տէր եւ Տիկին Գաբրիէլ էֆ. Սէրվիչէն եւ զաւակն, Տիկին Օքթավի Սէրվիչէն եւ զաւակունք, Տիկին Փէշտիմալճեան փաշա եւ զաւակունք, ինչպէս եւ Աւետիս էֆ. Խօրասանճեան, Բէհեաեան, Ասլանեան եւ Կէլկէլեան ընտանիք ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն թէ՝

ՎՍԵՄԱՓԱՅԼ
ՏՕՔԹ. ՄԻՔԱՅԵԼ ԷՖ. ԽՕՐԱՍԱՆՃԵԱՆ
ՊԱՏՈՒԱԿԱԼ ՈՒՍՈՒՑԻՉ
ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
ԱՆԴԱՄ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅՆ

հանգեաւ ի Տէր, երէկ երկուշաբթի երեկոյ՝ յետ կարճատեւ հիւանդութեան։

Ցաւակցութեան արտայայտութիւնը պիտի կատարուի վաղը չորեքշաբթի, 17/30 սեպտեմբերի, ժամը 5ին (Ը. Թ.), իր բնակարանէն ի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցի բերուելով, եւ անտի փոխադրուելով Շիշլիի Ազգային գերեզմանատունը, պիտի ամփոփուի իր գերդաստանի յատուկ դամբարանին մէջ։

Բերա, 16 սեպտ. 1903

Ծան.— Կը խնդրուի ծաղկեպսակ չի բերել

Ս. Պատրիարքը այսօր կը նախագահէ Սկիւտար Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ աւարողութեանց, եւ իրիկուան դէմ Բերա կը դառնայ։ Ն. Սրբազնութիւնը վաղն առաւօտ պիտի նախագահէ Տօքթ. Խօրասանճեան էֆ.ի յուղարկաւորութեան։

—Ռումէլի Հիսարի եւ շրջակայից աղքատներուն ի նպաստ վաղը բարեգործական պազար մը պիտի բացուի նոյն գիւղը՝ Էտուլրահմաններու բնակարանը։ Պազարին մէջ ծախուելիք նիւթերուն համար մասնաւորապէս աշխատած է նաեւ Տիկին Ճէնըզեան։

—Պուլկարիոյ Հայոց առաջնորդութեան համար հաւանական ընտրելին կը կարծուի Տ. Ներսէս եպիսկ. Ասլանեան, Ռոտոսթոյի Առաջնորդը։ Այցելու հովիւ Տ. Վահան Ծ. Վրդ. Ցակոբեան չէ կրցեր շահիլ իր այցելած քաղաքներու ազգայնոց համակրանքը, թէեւ իր ժամանման առաջին օրերուն մէջ՝ բաւական նպաստաւոր տպաւորութիւն մը թողուցած էր։

—Փոխանորդարանի կողմէ գրուեցաւ Սուլինայի Տ. Խաչատուր քհն.ին, որպէս զի Պապատաղ (Ռումանիա) երթայ եւ հոն քահանայագործէ։ Նոյնպէս գրուեցաւ Ինէպօլուի Տ. Յովհաննէս քհն.ին՝ որ Սուլինա երթայ եւ տեղւոյն ժողովրդեան հոգեւոր պէտքերը մատակարարէ։

—Ծանօթ բժիշկ տօքթ. Ալլահվէրտի էֆ.ի որդին, Կարապետ էֆ. Ալլահվէրտի, որուն գիտական ու բժշկական հմտալից յօդուածները այնքան ախորժով կը կարդացուին այս էջերուն մէջ, բժշկական Ա. տօքթորային քննութիւնները յաջողապէս անցուցած է։

—Մաքրիգիւղի եկեղեցւոյ Սնտուկին ի նպաստ կազմակերպուած թատերական ներկայացումը տեղի պիտի ունենայ վաղը գիշեր, շքեղ պատրաստութեամբ։ Մանրամասնութիւնք վաղուան թիւով։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՒԼ)

ՊԷԼԿՐԱՏ, 28 սեպտ.— Աւասիկ համամատական ընտրութեանց արդիւնքը.— Երկու անկախ-արմատական, երկու չափաւոր արմատական, մէկ առանց որ եւ է ստորաբաժանումի յարող արմատական եւ չորս ազատական։

—Կ. Պոլսոյ սերպիական դեսպան Կրուիչ զօրավարը հոս ժամանեց։

ԼՈՆՏՈՆ.— Հարաւային Ափրիկէի բարձր գոմիսէր Լորտ Միլնէր Բարլսպատէն հոս ժամանեց։

ՎԻԷՆՆԱ.— Աւագաց Ժողովը ընդունեց նոր զինուորներու վերաբերեալ օրէնքը զոր քուէարկած էր Երեսփ. Ժողովը։ Բոլոր կուսակցութեանց ներկայացուցիչները յայտարարեցին թէ անհրաժեշտ է պահպանել հաւաքական հաստատութիւնները ինչպէս նաեւ հաւաքական բանակին միութիւնը։ Ամէնքն ալ երախտագիտութիւն յայտնեցին կայսեր կողմէ բանակին ուղղուած հրամանագրին պարունակած ապահովիչ խօսքերուն համար. նաեւ աւստրիական կառավարութեան ընթացքին համար զոր կը յատկանշէ Պ. ֆոն Քէրպէրի սեպտ. 23ի ճառը։ Նախարարապետն ալ խօսելով, ըսաւ թէ խաղաղութիւնը հիմնուած է հաստատուն կազմակերպութեանը վրայ բանակին որուն միութիւնը պէտք է անդրդուելի մնայ, եթէ երկիրը փափաքող է որ իր դիրքը չկորսուի տէրութեանց կարգին մէջ եւ խաղաղութեան համար իր սէրը չնուազի։ Պ. ֆոն Քէրպէր խօսքը աւարտեց խորին շնորհակալութիւն յայտնելով՝ Աւագաց Ժողովին կողմէ նախարարութեան նկատմամբ յայտնուած վստահութեան համար։ Խորհուրդին նիստը յետաձգուեցաւ։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՎԻԷՆՆԱ, 28 սեպտ.— Հունգարիոյ նախարարապետ Բարէն Հէտէրվարի կոմսը Բէշթա ուղեւորեցաւ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ ընկերվարականներու ընդհանուր ժողովին մէջ 78 խումբերէն 50ը չուզեցին դաշնակցիլ հանրապետական կուսակցութեան հետ։

ԲԱՐԻԶ.— Այն աղերսագիրը որ կը խնդրէ խաղաղութեան ատեն ջնջել զինուորական ատեանները, եւ որ Երեսփ. Ժողովին պիտի ներկայացուի, 49,591 ստորագրութիւններ կը կրէ վաւերացած։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուս կառավարութիւնը որոշեց նպաստաւոր փոփոխութիւն մը ընել այն օրէնքին համար, որ կը վերաբերի ռուսական հպատակ Հրէաներու բնակութեան իրաւունքին։

ԲԱՐԻԶ.— Այսօր սակարանէն դուրս բաւական շատ գործ եղաւ օսմ. միացած նոր քոնսոլիտէներու վրայ՝ 87.75ի։ Տակաւին որոշում մը չկայ թէ ե՛րբ պիտի կատարուի սէռիներու փոխանակութիւնը նոր արժեթուղթերուն հետ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Իտալիոյ Թագաւորը Բորթըմաութ պիտի հասնի հոկտ. 16ին. անգլիական յածանաւորներ եւ թորփիլանաւեր պիտի դիմաւորեն արքայական զրահաւորը։

ՀՌՈՄ.— Պրազիլիոյ եւ անգլիական Կուիանէի սահմանագլուխի վէճին համար Իտալիոյ Թագաւորին իրաւարարական վճիռը պիտի հրատարակուի, Վիքթօր Էմմանուէլ Թագաւորին Անգլիա ուղեւորութենէն առաջ։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԸ

ԿԱԼԻՑԻՆ ԻՇԽԱՆԸ

Պետերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ մօտերս նախարարական կարեւոր փոփոխութիւններ պիտի ըլլան։ Պ. Վիդդէի անկումը Նիքոլա կայսեր ծրագրած փոփոխութիւններուն առաջինն է։ Յառաջիկայ նոյեմբերին, երբ Նիքոլա Բ. Զարսքօէ Սէլօ դառնայ, պաշտօնանկ պիտի ըլլայ նաեւ պատերազմական նախարար Քուրոբաթքին զօրավարը, որուն տեղ պիտի յաջորդէ կայսրութեան Խորհուրդին ամենէն ազդեցիկ անդամը, Պէզոպրազով։ Պ. Վիդդէի պաշտօնանկութեան պատճառն ալ այն է։ Փոխուելիք երրորդ նախարարն է կոմս Լամսդորֆ, արտաքին գործոց նախարարը, որ պաշտօնանկ պիտի ըլլայ այս աշնան։ Շատ հաւանական է որ իրեն յաջորդէ Քոբէնհակի ռուսական դեսպան Պ. Իսվոլսքի։ Դատական նախարար կոմս Մուրաւիէվ ալ կոմս Լամսդորֆէն անմիջապէս ետքը, եթէ ոչ առաջ, պաշտօնանկ պիտի ըլլայ։ Գալով Կովկասի կառավարչապետ Կալիցին իշխանին, իր պաշտօնանկութիւնը որոշուեր է արդէն։ Իրեն իբրեւ յաջորդ կը յիշուի Վասմունթ զօրավարը՝ կայս. անձնապահ զօրքերու սպայակոյտին պետը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 15 Սեպտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	34	33
Ամէնէն բարձր գին	»	34	35 ½
Ամէնէն վար գին	»	34	28
Ռումէլիի Երկաթուղի գոզ.	Ֆր.	124	25
Ամէնէն բարձր գին	»	124	50
Ամէնէն վար գին	»	123	37

ԲԱՑՈՒՄ 16 Սեպտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	34	33 ½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	124	50
Շիրքէթի Խայրիէ		30	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթմ.		—	—
Յոտ. Օթմ. Նանտ է Վալէօն		—	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	35
Թրամվէյ բաժնեթուղթ		5	95
» ժուիսանս		143	—
» պարտաթուղթ		495	—
Թարափ Կ. Պոլսոյ		563	—
Թրանսվալ		100	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիփսիէն		364	50
Սավըրիօ		71	50
Անատոլուի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	25
« պարտաթուղթ	«	523	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք		108	35
Բարիզ »	Ֆր.	23	15
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	73
Վիէննա չէք	ֆիօր.	21	98

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	03
Անգլիական ոսկի	»	109	36
Շօլ Էմբէրիալ	»	20	—
Քրիժից	»	51	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	34
Մէթալիք	»	—	—
ռուբլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	3	67

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 Սեպտեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ		87	75
Օսմանեան Թանզ սէռի Բ.		59	75
» » » Գ. բաց.		31	87
» » » Դ. գոց.		32	—
Օսմանեան Պանքա		13	25
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		41	50
» Մոնօփոլ		43	—
Պուլկարական 1888		90	50
Էժիպսիէն ինիֆիէ		104	75
Բօմինիալ		104	—
Թրանսվալ		4	75
Այտին երկաթուղի		15	—
Փոխանակագիր		25	41 ¼

ԲԱՐԻԶ, 28 Սեպտեմբեր

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		96	52
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. բաց.	Ղրշ.	32	66
» գոց.	»	32	75
» » » Բ.	»	60	90
» » » Գ.	»	36	55
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	584	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	128	25
Օսմ. մաքսատուն	»	452	—
Օսմ. Ռէժի	»	332	—
մէքսիքէ Թիւրք 4 %	»	490	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1104	—
Իտալական Ռանթ	»	103	87
Սպանիական արտաքին	»	91	70
Թրանսվալ	»	101	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	200
Դէյամօզին	»	—	—

ՎԻԷՆՆԱ, 28 Սեպտեմբեր

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	30
Ռումէլի երկաթուղի	»	131	25
Օսմ. Ռէժի	»	350	—

ՊԷՐԼԻՆ, 28 Սեպտեմբեր

Ռուպլը	Ֆր.	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	132	50
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	102	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	170

ՔՈԼԷԺ ՖՐԱՆՍԷ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ԺԻՒԼ ՖՕՐԻ
Ֆրանսական երկրորդական վարժարան

Դասաւանդութիւն հայերէն լեզուի։

Վարժարանը պիտի ունենայ այս տարի վաճառականական ուսմանց եւ կառավարական պաշտօնատանց ու այլ դրասենեակի վարչական գիտելեաց (ուսումը ի տարէ) նոր ճիւղ մը, յատուկ դասընթացքով։

Բերայի վարժարանը պիտի բացուի Դշ. 10/23 սեպտեմբերի։

Գատրգիւղի վարժարանը պիտի բացուի Եշ. 8/21 սեպտեմբերի։

Արձանագրութիւնք կը սկսին Եշ. 25/1 սեպտեմբերի։ 13—20

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ
1904
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Գին 1 (մէկ) Դահեկան

Յառաջիկայ 1904 տարւոյ Հիւանդանոցի պարզ Օրացոյցն հրապարակ ելած է խնամեալ եւ մաքուր տպագրութեամբ. ինչպէս մի քանի տարիներ այս անգամ եւս պարզ օրացոյցն իւրաքանչիւր աւուր եկեղեցական արարողութեանց համար մանրամասն ծանօթութիւններ պարունակելէ զատ պաշտամանց ընդհանուր կէտերու մասին յատուկ խրատականներ եւ հրահանգներ ունի։

Ի գիտութիւն պատուարժան հասարակութեան Հոգաբարձութիւնս կը փութայ ներկայիւս ծանուցանել թէ՝ միայն հիւանդանոցիս պարզ օրացոյցն է որուն ճշդութիւնն վաւերացուած է Ազգ. Պատրիարքարանէ, հետեւաբար պէտք է ուշադիր գտնուիլ Հոգաբարձութեանս կնիքին, ուր գրուած է «Սեփականութիւն Ս. Փ. Ազգ. Հիւանդանոցի 1904»։

Հոգաբարձութիւնս գոհութեամբ սրտի կը ծանուցանէ թէ՝ բարեսէր ազգայնոց Հիւանդանոցիս նկատմամբ տածած սիրոյն եւ հոգածութեան իբր արդիւնք անցեալ տարի 60,000 հատ պարզ օրացոյց սպառած է, եւ լիայոյս է թէ աւելի եւս սպառման մեծ ասպարէզ մը տայ, եթէ իւրաքանչիւր ընտանիք առհասարակ փութայ գնել մէկ մէկ հատ որով հաստատութեանս մէջ խնամեալ 1100ի մօտ պատսպարելոց նպաստած ըլլալու մեծ հաճոյքն ունեցած պիտի ըլլայ։

Վաճառման կեդրոնատեղին է Հոգաբարձութեանս գրասենեակն Մեծ-Նոր Խան միջին յարկ Թ. 48, 49, 50, ինչպէս նաեւ կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
ԽԱՆԻ ԴԱՐԲԶԱՏԱՆ ՎՐԱՅԻ ՅԱՐԿԸ
([illegible] դէմը)

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամածութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէսօր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԻՆ ԱՌԹԻՒ
ԿԸ ՅԻՇԵՑՆԵՆՔ ԹԷ

Դասարաններու լաւագոյն կազմակերպութիւնն ու կանոնաւորութիւնը, ինչպէս եւ ծրագրի ու ժամանակացոյցի ճիշդ գործադրումը կարելի կ'ըլլայ՝ շնորհիւ

ՆՈՐ ԴՊՐՈՑԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԻՆ

որ կը բաղկանայ 10 պրակներէ եւ կը բովանդակէ նախակրթութեան բոլոր ճիւղերը որ կ'աւանդուին Ազգ. վարժարաններու մէջ։

10 պրակի գինն է 30 ղրշ.
Փոստի ծախքով 35 »
Դիմել առ ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԻԹԵԱՆ
Խօրասանճեան խան, Սիրքէճի Կ. Պոլիս

ԻԼԱՆ

Խազինէի Խասսաի Շահանէ

Խազինէի Խասսաի Շահանէյէ միւպահաս օլունաճագ գըվըրճըգ լահմընըն պէհէր ճէտտ գըյյէսը մէճիտի եիրմի ղրուշ հիսապըյլա պէշ պուչուգ ղրուշտա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իլանըն օն եէտինճի չէհարշէնպէ կիւնիւ ֆիյաթ հատը իթթիխազ օլունաճաղը հալինտէ իհալէի էվվէլիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան իթայէ թալիպ օլանլարըն թէքէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի միւսթաղսըպէն եէվմը մէզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւլքիյէյէ կէլմէլէրի

Ֆի 15 էյլուլ սէնէ 1319 1—3

* *

Խազինէի Խասսաի Շահանէյէ միւպահաս օլունաճագ ժաքոն թագըմը բիրինճին պէհէր եւզ քիլօսը մէճիտի եիրմի ղրուշ հիսապըյլա եւզ էլլի տօգուզ վէ թրիքօթէ չէքէրինին տախի պէհէր աթիգ գանթարը տօգսան տօգուզ ղրուշտա թալիպի էօհտէսինտէ օլտուղունտան վէ մահը հալը րումինին օն եէտինճի չէհարշէնպէ կիւնինէ գատար պազարլըգլա թէնզիլի պիլիգտիլէ իհալէի գաթիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան իթայէ թալիպ օլանլարըն թէքէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի միւսթաղսըպէն նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւլքիյէյէ կէլմէլէրի։

Ֆի 14 էյլուլ սէնէ 319 2—3

* * *

Խազինէի Խասսաի Շահանէյէ միւպահաս օլունաճագ քարութ վէ նիւքուլ մատէն քէօմիւրլէրինին միւնաքասասըն պազարլըգլա վէ մահը հալը րումինին օն եէտինճի չէհարշէնպէ կիւնիւ գարար էվվէլի վիրիլէճէյինտէն իթայէ թալիպ օլանլարըն թէքէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի միւսթաղսըպէն եէվմը մէզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւլքիյէյէ կէլմէլէրի

Ֆի 14 էյլուլ սէնէ 1319 2—3

Առաջնակարգ Ընկերութիւն

Հոնկրուշազ

Ընդհանուր Ապահովագրութեանց

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857ԻՆ ՅԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ի ՊՈՒՏԱՓԵՇԹ

ԿԵՆԱՑ ՔԱԺԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 332 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ · ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 114 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ · ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 461,035,390 ՖՐԱՆՔ

Յիշեալ Ընկերութեան պայմանները՝ Թուրքիոյ մէջ գործողներու Ընկերութեանց պայմաններէն, ԱՄԷՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐՆԵՐՆ ԵՆ։ Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ խիստ օգտակար պայմաններով ու անմրցելի գիներով.— ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ի դէպ մահու եւ կենաց՝ չահաբաժնի մասնակցութեամբ եւ երաշխաւորեալ տոկոսի սակերով, ինչպէս նաեւ աղջկանց դրամօժիտի ու մանկանց դրամագլխի կազմութեան, եւ ցմահ գանձելի տարեթոշակներու։

ԿԱՐԺԷ ՈՒՐԻՇ ՈՒՐԵՄՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼԷ ԱՌԱՋ՝ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՆ ԱՉՔԷ ԱՆՑԸՆԵԼ։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեան Ընդհանուր Գործակալութեան։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՈՒ ՋԵՐՈՆԵԱՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Ընդհ. Գործակալ բովանդակ Թուրքիոյ
ՌՈՊԵՐԹ Ն. ՊԱՏՐՆԱՔԵԱՆ
Պոլիս Պառնաքան խան

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
10,000,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՎ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիշակ ճամբան Թ. 347

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պէյրութ, Պրուսա, Դաւթէմոնի, Դամասկոս, Գօնիա, Լառնագա, Դաճիրէ, Մէրսին, Միթիլլի, Ուշագ, Բորդ-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն։

Որոշեալ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուի (գոնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։ Թուրքիոյ եւ օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրտիններ կու տայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրոններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Պանքան հետեւեալ պայմաններով եւ տոկոսներով դրամ պահեստի կ'ընդունի.—

2 տարի պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 100ին 3 ու կէս տոկոս կու տայ. մէկ տարի պայմանաժամով պահեստի համար՝ տարեկան 100ին երեք։ 6 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 2 առ հարիւր, 3 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 1½ առ հարիւր։

Պոլսոյ գործակալութիւնը վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները կը ստանձնէ, եւ ասկէ զատ ապրանքներու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ եւ գօնսինիասիոնով եւ ազատ տէբոզիթօյով ապրանքներ առանդ կ'ընդունի։

Բերայի մասնաճիւղը նմանապէս կը կատարէ Պանքային վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները (բացի ապրանքներու վրայ կատարուածներէն), եւ անմիջապէս յանձնելու պայմանաւ կը գնէ եւ կը ծախէ զանազան վիճակահանութեանց արժեթուղթեր, ինչպէս Վիլ տը Բարիի, Րումէլիի երկաթուղեաց, Հելլենական կամ Բանամայի վիճակահանութեան արժեթուղթեր եւլն. եւլն.։ Պոլսոյ գործակալութիւնը եւ Բերայի մասնաճիւղը կը ծախեն նաեւ Րումէլի Երկաթուղեաց արժեթուղթերու քուփոնները եւ Օսմ. Պանքային Թուրքիոյ մէջ հաստատուած միւս բոլոր գործակալութիւններուն նման կ'ընդունին տարեկան 2% տոկոսով մինչեւ 100 օսմ. ոսկի, ընթացիկ հաշիւ բանալով։

Օսմ. Պանքան 3½% ֆրանսական եւ 3% գերմանական Ռանթերու փոխարէն գումարներ փոխ կու տայ, պայմանի ընթացիկ հաշիւի դրութեամբ. յիշեալ Ռանթերը՝ պահեստի դրուած արժեթուղթերու յատուկ տուփերին մէջ կը պահուին։ Պահեստի դրուածներու քանակին աւելնալուն համեմատութեամբ, եղած փոխատուութիւնն ալ հետզհետէ կ'աւելնայ։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐՋԸ՝ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ

Երբ տենդեր եւ երկայն հիւանդութիւններ եւ անհանգստութիւններ որոնք մարմինը տկարացուցած եւ ընդհանուր անզօրութեան մէջ ձգած են, ի հարկէ մարդս զօրացուցիչ բանի մը կարօտ է որ զինքը շուտով կատարեալ առողջութեան հասցնէ։

SCOTT'S EMULSION

աշխարհիս մէջ առաջին կարգի զօրացուցիչ դեղ մըն է եւ իրեն հաւասարը չկայ։ Ասիկայ թէ ախորժակ կու տայ եւ թէ մարսողութիւնը կը շատցնէ։ Մարմինը կը զարգացնէ եւ նոր հաստատ արիւն կու տայ, կենսագործութիւնը կը վերականգնէ եւ հիւանդութեան դիմադրելու համար ընդհանուր դրութեան զօրութիւն կու տայ։ Սքոթի Բաղադրութիւնը թէ կերակուր եւ թէ դեղ է. եւ տկարացած դրութեան մը կարօտ եղած միս եւ զօրութիւնը առատապէս կը մատակարարէ. եւ ասոր անհամար օգտակար դարմանողութիւնները սառուցիւ զարմանալի են։ Անտարակոյս մեծ վտանգի մէջէ դրութիւնը երբ միս եւ զաւալ կը կորսնցնէ եւ հետեւապէս շուտով այնչափ կը տկարանայ որ հիւանդութիւններու դիւրաւ զոհ կ'ըլլայ։

ՍՔՈԹԻ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

բոլոր կերակուրներու զօրութիւնը կը պարունակէ, այծի վատնումը կը դադրեցնէ եւ առողջ միս կը կազմէ։ Ընդ. միշտ վարդագոյն փաթեթի մը մէջ եւ վրան այս պատկերով կը գտնուի։

Շիշերու վրայ ասոր ուշադրութիւն ընել պէտք է։

25

Բոլոր դեղագործները եւ դեղավաճառները կը ծախեն։

ՊԱԼՔԱՆ

ՔՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՈՖԻԱ

Դրամագլուխ, պահեստ եւ երաշխաւորութեան գումար Ֆր. 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 Ֆր.։ Ամբողջ կեանքի վրայ եւ խառն ապահովագրութիւն, հեկին դրամագլխով, առաջ [illegible] դրամագլուխ այլեւայլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով։ Ինչպէս մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրը անվիճելի կը դառնայ, այսինքն Ընկերութիւնը ո՛ եւ է առարկութիւն չըներ [illegible] անձնասպանութեան, մենամարտի, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագայքն. եթէ տասնց ժամը տոկուելու ալ կ'առաջարկէ. նմանապէս ո՛ եւ է սակէ յաւելուած չի պահանջեր։ Ապահովագրիներուն մէջ [illegible] կրկին կը նորոգուին։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 Ֆր.։

Դանձուած Ապահովագին 1,433,965 Ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարուկիր շէնքերու, կարասիներու եւ ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մարմին աշխարհի ամ կողմն ալ ուղեւորին։

1896ի շահաբաժինն է հարիւրին 18 ուկէս. 1897ին՝ հարիւրին 18. 1898ին՝ հարիւրին 18 եւ 1899ին՝ հարիւրին 16։

Ընկերութեան դրամատուններն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ-ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ, Սոֆիա։

Գործակալ ընդհանուր Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։

Կ. Պոլիս Ղալաթիա, Թաշճիպաշի խան, Օ. Մ. Պանքային դիմացը։

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին

ԾԶԳՈՒԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք եւ կը փափաքիք տանց ներքուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, Բրոկէ հոնեան նման դեղերու յանձնարարելի են, որոց մեծագոյն մասը եղած են, եւ փափաքելի գտնել։

VILLACABRAS

աշխարհահռչակ մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բազմասեռեան դրութեամբ դատուած յստակ ջուր մըն է եւ տա դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ ուրիշ ուծաղական ջուրերու նման ոչ խիթ եւ ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Առաւօտ անօթի, ինչէ գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ՝ տասը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն եկս առ եկ խմել. բաւական է կատարելապէս ճաշ ուտելու։ Գնդութիւն, գլխացաւ եւ ստամոքսի խանգարում ունեցողներ, հեռաւորն նստողական կեանք վարողներ, եթէ ամէն առաւօտ թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրան խմեն կ'ազատին տկարութենէն եւ անոր հետեւանքներէն։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու եւ [illegible] մէջ։ 501

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆԵԱԼ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պետերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ երկաթներու, համբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ. ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու աստոյծ խորտակուելու դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 Ֆր.
Եր յիշատակութեան գումար	122,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	54,000,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել

Կ. Պոլսո մասնաճիւղին. Ազարեան խան, Վօյվօտա, Ղալաթիա, եւ Ղալաթիոյ գործակալութեան, Էսկի Կէօմրիւկ խան, Քարաքէօյ վրայ։

Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ 524

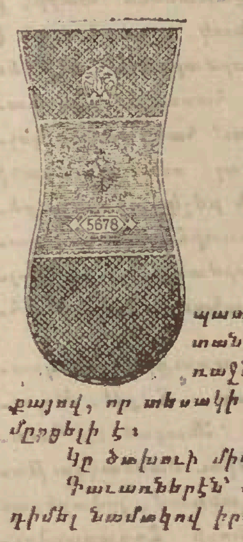

ԻՆՃԻՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ ԵՒ ԸՆԿ.

ПРАВДИВІН МАРКА ОРЕЛЪ ОРИГИНАЛЬНІК ОРЕЛЪ МОНОПОЛЪ

պատիւ ունին ծանուցանել իրենց յարգոյ յաճախորդաց թէ, վաճառատան բազմազան տեսակներու վրայ այս տարի աւելցուցած են նաեւ առաջնակարգ լաստիկ կօշիկներու նոր մթերք մը, վերը ցուցուած մարքայով, որ տեսակի ազնուութեան, տոկունութեան եւ աժանութեան տեսակէտով անմրցելի է։

Կը ծախուի միմիայն մեծաքանակ, այսինքն անտուկով։

Գաւառներէն՝ պայմաններու եւ գիներու մասին տեղեկութիւն ուզողները կրնան դիմել նամակով իրենց հասցէին

ԻՆՃԻՃԵԱՆ ԵՂԲԱՅՔ ԵՒ ԸՆԿ.
9–25 Կ. Պոլիս, Մարբուճըլար, թիւ 4—6

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ՔԱՌԱՍՆ ՆԱՒԷ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Ընթացք Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Հօզա	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէբփօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրումբօ	1695	Մարէնկօ	2278	Սաֆֆօ	1118
Անճէլօ	1541	Գրեսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Սիլֆօ	1735
Արիօսդօ	2271	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միրանտօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սէլէօ	1200
Պօրոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդեպելլօ	1735	Սօրրէնդօ	1328
Պրաւօ	1076	Տրամօ	1713	Հումպէր	595	Նօրֆօլք	7419	Ս. Ռեփեալ	1546
Պրունօ	341	Էլսինօ	304	Իտալօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրթօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էրօ	2454	Իսսաքօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Կէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ջէլօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրոնթօ	487
Գալիբսօ	1837	Էրատօ	1841	Քլէսօ	1058	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	854	Քոլփինօ	2307	Օթէլլօ	1637	Վօլօ	1914
Գադօ	1094	Ֆինլանտօ	1828	Քօվնօ	1700	Պօլօ	510	Վօլթուռնօ	1389
Զիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լիտօ	1053	Ռինալտօ	2228	Վօլթէռնօ	3396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչէսքօ	4352	Լէմանօ	2272	Ռուպէնիօ	1868	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1843	Ռօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլորատօ	4235	Կուիտօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Ռօմէօ	1789		

Քօնկօ շոգենաւը, Նաւապետ Հոբսօր, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած պարպած եւ Օտեսա ուղեւորած է։

Հօրաթիօ շոգենաւը, Նաւապետ Քրօֆթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Ռուպինօ շոգենաւը, Նաւապետ Քըր, ընդհանուր վ ճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Տ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ

[illegible] 877

COMP. RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Յուլիս

Գշ. 16/29 Սեվաստաբօլ ժամը 10ին առտու։ Տարտանել, Միտիլլի, Իզմիր, Խիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկունը։

Եշ. 18/1 Օտեսա ժամը 10ին առտու։

Շբ. 20/3 Մէթէլիա, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առտուն։ Օտեսա ժամը 2ին իրիկունը։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ՓԱՔՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Օտեսա 29ին Սեպտեմբեր, [illegible] Մարսիլիա։ [illegible] 516 [illegible]

ԿՈՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

Մէկ ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվերպուլի եւ Արեւելեան մէջեւ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէրնիա	13900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	[illegible]	4541
Լուքանիա	12950	[illegible]	3128
Քամբանիա	12950	[illegible]	2240
Ուլդոնիա	8845	[illegible]	2036
Ումպրիա	8128	[illegible]	2036
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
[illegible]	7392	Ալճէրիա	2181
[illegible]	7269	[illegible]	161

Դիմել առ ԺՕԼԻ Է ՍԻԺԷՐ Joly et Seager

[illegible] 256

ՅՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերպուլի, Գօրնուալի Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	3000	[illegible]	2500
[illegible]	3000	[illegible]	2400
[illegible]	3000	[illegible]	2250
[illegible]	3000	[illegible]	2250
[illegible]	3000	[illegible]	2000
[illegible]	3000	[illegible]	1800
[illegible]	2500	[illegible]	1500

Դիմել առ Ֆ. Վ. ՍԻՄԻԹ ԵՒ ԸՆԿ.

ՌԻՖԹԻ խան

ՃԷՅՄՍ ԹՕՄ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]

Ատենապետ ԶԱՐԵՀ ԽՈՒԽԱՀԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ,,Ի (155)

ՖՕՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԶՕՊԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԱՆՄԵՌՈՒԿՆԵՐՈՒ ՓՈՒՆՋԸ

Ե

—Այո՛, հոն տեղաւորած եմ այդ երիտասարդը. կը խնդրեմ ձենէ հաւատալ որ ամէն հետաքրքրութենէ զերծ վայրի մը մէջ կը գտնուի։ Տունը շատ ընդարձակ եւ բոլորովին կղզիացած է։ Հոն բնակելէս ի վեր՝ ներքին յարդարումներ ըրել տուի, որոնք կը դիւրացնեն հսկողութիւնը եւ կ'արգիլեն փախուստները։ Իմ բանտարկեալս այնքան լաւ պահպանուած է որքան պիտի ըլլար Բեդերսպուրկի ամրոցին մէջ։

—Սակայն սխալուած էք ձեր մարդոց ալ իմացնել գաղտնիքը։

—Ո՛հ, իմ մարդիկս, ինչպէս գիտէք, ամէնքն ալ նախկին զինուորներ եւ ենթասպաներ են, երրորդ բաժանումին հրամանին տակ եւ վարժուած կրաւորական հնազանդութեան։ Ձուկերու պէս համր են եւ պատրաստ ամէն ինչ ընելու։ Եթէ ուզէի Ֆրանսացիին գործը լմնցնել, կը բաւէր որ բառ մը ըսէի անոնց։

—Բայց գոհացած էք նկուղի մը մէջ բանտարկելով զայն։

—Անօգուտ պիտի ըլլար այդպէս ընել։ Ընդարձակ խցիկ մը յատկացուցի, որ երբ մատենադարան կը ծառայէ ինծի։ Այդ կալերին բոլոր դուռները գոցուած ու պահպանուած են։ Պատուհանները պարտէզին վրայ կը նային, եւ գետնէն երեսուն ոտք բարձրութիւն ունին։ Անկարելի է որ յաջողի խոյս տալ եւ մէկուն հետ հաղորդակցիլ։ Դրացի չունիմ արդէն։

—Մեր մարդուկը ի՞նչպէս հանդուրժեց իր գերութեան։

—Նախ շատ գէշ կերպով։ Բարկացաւ, դառնացաւ երեսիս տուաւ ի գործ դրած միջոցս... որովհետեւ պէտք է ըսել որ բաւական ճարտար ծուղակ մը լարեցի այդ Բարնէլլին առջեւ...

—Գիտեմ արդէն։ Ձեր վերակացուն իր բոլոր մանրամասնութիւններովը պատմեց մեր պետին։

—Աւելցո՞ւց թէ ինք եղած է այդ ճարտար խաղին հեղինակը, հիմա որ այնքան կը պախարակէ Պ. տը Բարնէլլի բանտարկութիւնը։

—Սիրելիս, այդ մարդը խաղաց իր դերը։ Օրին մէկը պիտի ազատիք անոր ձեռքէն, եթէ յաջողութեամբ ի գլուխ հանէք գործը։ Առ այժմ այդ տեսակ անշահ արարածով մը չզբաղինք ալ եւս։ Պ. տը Բարնէլլի մասին ձեր ըսածներուն դառնանք։ Հիմա հանդա՞րտ է բոլորովին։

—Այո՛, գէթ երեւութապէս։ Չի խօսիր իրեն սպասարկող իմ մարդոցս հետ, որոնց մէջ կը գտնուի նաեւ Վասիլին։ Ինծի անգամ հազիւ կը բարեհաճի պատասխանել, երբ հարցափորձ ընեմ զինքը։ Կ'ըսէ թէ ամէն բան կը յուսայ եւ թէ համակերպած է ամէն բանի հանդուրժելու. բայց չի խոստովանիր արկղիկը գողցած ըլլալը։ Դեռ երէկ շատ բուռն վիճաբանութիւն մը ունեցայ անոր հետ. այնքան ազդուապէս բողոքեց որ մտքիս մէջ տարակոյս ծնաւ թէ մի գուցէ գողութեան գործին խառնուած ըլլայ։

—Այս տարակոյսը պարզելու համար, միակ միջոց մը կայ, այն է այդ կնոջ անհատական կեանքին մէջ մուտ գործել, որ վստահ եմ թէ ամէն ինչ ինք գլուխ հանած է։ Անտարակոյս Պ. տը Բարնէլլի վրայ տեղեկութիւններ չպիտի հաղորդէ իսկոյն, բայց ժամանակ անցնելով եւ քիչ մըն ալ ճարպկութեամբ, պիտի կրնանք շատ բաներ իմանալ։ Ինծի այնպէս կը թուի որ, սիրելի Ալեքսիս, առանց եկած է թատերասրահին մէջ անդերնիս գրաւելու։ Մեր սիկառները կը լմննան, ու ժամն ալ ինն է։

—Այո՛։ Հիւկրենը կը ներկայացուի։ Երկրորդ արարուածին կը հասնինք։ Ներս մտնենք, սիրելի Իվան։ Դուք կը վարէք բոլոր գործողութիւնները։ Այս վայրկեանէն սկսեալ՝ ձեր տրամադրութեան տակ կը գտնուիմ։

Երկու բարեկամները Պուլվար տէ զ'Իթալիէնի վրայ պտոյտ մը կատարելէ յետոյ Օբէրա Թատրոնը գացած էին։

Մուրիաթին գնդապետին թեւէն բռնած, քալեց թատրոն տարաւ զայն։

Եթէ տեսնէր մէկը զոյգ, պիտի կրնար նշմարել Մաքսիմը, որ ելեկտրական լոյսով ողողուած վայր մը կը գտնուէր։

Մաքսիմ կարճ կապելով իր ձայնը, արկածախնդրօրէն հետապնդած էր երկու Ռուսերուն։ Ամէն ուղղութեամբ յառաջացած էր, եւ ի վերջոյ նշմարած էր զանոնք, երբ հրապարակին անկիւնը կը դառնային։

—Օբերա կ'երթան, մրմնջեց։ Անպատճառ իրարու մտերիմ են անոնք։ Այդ Բարտիքին մտնել մը ըլլալու է. հետեւաբար պարտաւոր եմ կոմսուհիին իմացնել եղելութիւնը։ Բայց այս իրիկուն չպիտի ձգեմ զանոնց օձիքը։ Պատշաճօրէն հագուած չըլլալուս՝ գաւառացի մը կամ դատական գրագիր մը պիտի կարծեն զիս։ Աւելի լաւ։ Կ'ուզեմ գիտնալ թէ ինչ պիտի ընեն այդ օտարազգիները, ներկայացման միջոցին եւ յետոյ։

Մաքսիմ բաժանորդ էր Օբերայի, հետեւաբար տոմսակ առնելու պէտք չունէր՝ ներս մտնելու համար։

Զգաց որ զոյգը անհետանայ, եւ հինգ վայրկեան յետոյ, երբ երկու բարեկամները թատրոնին դռնէն ներս կը մտնէին, տոմսահաւաքներուն ներկայացաւ, չմոռնալով վերարկուին օձիքը վեր դարձնելու, սեւ փողկապը պարտկելու համար։

Իր հագած զգեստը գաղափար մը թելադրած էր իրեն։

Փոխանակ երթալու իր սովորական տեղը գրաւելու թիկնաթոռներուն մէջ, կրնար նստագաւթի նրբանցքին մէջ կենալ, մինչեւ որ նշմարէր գնդապետը եւ իր ընկերը. յետոյ երբ տեսնէր թէ անոնք ո՛ւր պիտի նստէին, ինք ալ անոնց համեմատ պիտի տեղաւորուէր, աչքէ չկորսնցնելու համար։

Այս ճարտարութիւնը յաջողեցաւ։ Իր դարանակալ եղած անկիւնէն տեսաւ որ ամփիթեատրոնին մէջ կը նստին անոնք. Մաքսիմ կեցած տեղը մնաց մինչեւ այն վայրկեանը երբ վարագոյրը բացուեցաւ։

Գորիսոֆ ու Մուրիաթին բնաւ չէին նշմարած Մաքսիմը եւ անոր վրայ խօսք չէին ըներ։

Սկսան դիտել իրենց դիտակներուն միջոցաւ, ու արագ քննութենէ մը յետոյ Մուրիաթին ըսաւ գնդապետին.

—Դեռ չէ եկած։

—Վստա՞հ էք թէ պիտի գայ, պատասխանեց Գորիսոֆ, որ դժգոհ չպիտի ըլլար, եթէ երբեք ի դերեւ ելլէր իր հայրենակցին կարգադրութիւնը։

—Ապահով չեմ։ Մարդ բնաւ վստահ չի կրնար ըլլալ կնոջ մը ընելիքին վրայ... մանաւանդ այսպիսի կնոջ մը հետ, ինչպէս ըսի քիչ մը առաջ։ Բայց առանց չէ, կը յուսամ թէ երկրորդ արարուածին կուգայ։

—Կը կարծէք որ առանձին պիտի ըլլայ։

—Հաւանական է։ Ժընէվի մէջ մինակ դուրս կ'ելլէր ու ամէն տեղ կ'երթար։ Մենակեր կը կոչէին զայն։ Կրնայ ըլլալ որ հոս փոխած ըլլայ իր մեթոտը։ Եթէ երբեք ընկերակցութեամբ գայ, պիտի բաւականանամ բարեւելով. յարմար առիթի մը պիտի սպասեմ, յետոյ երթալու եւ գլուխ գլխի տեսակցութիւն մը ունենալու համար անոր հետ։ Թոյլատրած էք զիս անուննիդ տալու, այնպէս չէ՞։

—Անտարակոյս։ Ով որ կ'ուզէ նպատակի մը հասնիլ, միջոցներն ալ ի գործ դնելու է։ Դուք մղեցիք զիս այսպիսի փորձ մը ընելու։ Միայն թէ, կը յուսամ որ զիս առանձին չէք ձգեր սկիզբէն։ Բաւական վստահ չեմ կրնար զգալ գետնիս վրայ, հետեւաբար ձեր աջակցութեան պէտք ունիմ։

(Շարունակելի)